

NB

**Door herziene inzichten
is de permanente parkeerplaats aan de
noordzijde van de Middachterallee
komen te vervallen.**

**Passages en tekeningen over deze
parkeerplaats in dit onderzoek
of deze bijlage zijn niet meer relevant.**

Analyse van de locaties: beheergebouw 1, beheergebouw 2, permanente parkeervoorziening, evenementen parkeervoorziening

EFFECTENRAPPORTAGE CULTUURHISTORIE

Buitenplaats Middachten te De Steeg, provincie Gelderland

26 februari 2016

COLOFON

Februari 2016

Projectmedewerkers Stichting In Arcadië:
Drs R.H.M. van Immerseel, historicus
M. Bos, BASc

Opdrachtgever:

Buitenplaats Middachten
Contactpersoon: meneer B. van Hasselt

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke manier dan ook, zonder schriftelijke toestemming van Stichting In Arcadië.

STICHTING IN ARCADIË

't Zand 44, 3811 GC Amersfoort
t. 033 4480035 w. www.stichtinginarcadie.nl

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
2. Plangebied: Beheergebouw 1	7
2.1 Ontwikkelingsgeschiedenis	
2.2 Actuele situatie	
2.3 Voorgenomen ontwikkeling	
2.4 Effecten voorgenomen ontwikkeling	
3. Plangebied: Beheergebouw 2	21
3.1 Ontwikkelingsgeschiedenis	
3.2 Actuele situatie	
3.3 Voorgenomen ontwikkeling	
3.4 Effecten voorgenomen ontwikkeling	
4. Plangebied: Permanente parkeervoorziening	35
4.1 Ontwikkelingsgeschiedenis	
4.2 Actuele situatie	
4.3 Voorgenomen ontwikkeling	
4.4 Effecten voorgenomen ontwikkeling	
5. Plangebied: Evenementen parkeervoorziening	49
5.1 Ontwikkelingsgeschiedenis	
5.2 Actuele situatie	
5.3 Voorgenomen ontwikkeling	
5.4 Effecten voorgenomen ontwikkeling	
6. Noten	60

Luchtfoto (google) en GBKN met daarop zichtbaar de locaties: 1. Beheergebouw 1, 2. Beheergebouw 2, 3. Permanente parkeervoorziening, 4. Evenementen parkeervoorziening

1. INLEIDING

De buitenplaats Middachten te De Steeg is een rijksmonument en is beschermd als complex historische buitenplaats (complexnummer 515227). Deze beschermde buitenplaats is het centrum van een veel groter landgoed. Onder het rijksmonument valt bijna de gehele kern van het landgoed Middachten.

Op het landgoed wil buitenplaats Middachten diverse elementen realiseren. Het gaat om de volgende wijzigingen / toevoegingen:

1. Beheergebouw 1: Uitbreiding dienstgebouwen ten behoeve van het landgoed;
2. Beheergebouw 2: Uitbreiding dienstgebouwen ten behoeve van het landgoed;
3. Permanente parkeervoorziening: Parkeervoorziening nabij oprijlaan (noordzijde Middachterallee);
4. Evenementen parkeervoorziening: Semi permanente parkeervoorziening op de kasteelweide ten behoeve van evenementen.

De te wijzigen elementen zijn gelegen binnen het geldende bestemmingsplan Landelijk Gebied van gemeente Rheden. De locaties zijn in het geldende bestemmingsplan bestemd als 'Buitenplaats' en 'Agrarisch gebied met landschaps- en natuurwaarden' met de bijbehorende voorschriften in respectievelijk artikel 2.1 en 2.6.

Voor de functieverandering is een aanpassing van het vigerende bestemmingsplan vereist. Voor de benodigde herziening van het bestemmingsplan hebben de Gemeente Rheden en Landgoed Middachten een *"Intentie overeenkomst vervaardigen herziening bestemmingsplan Landelijk Gebied, locatie landgoed Middachten, realisatie diverse elementen en plattelandswoning planologisch mogelijk maakte te Havikerwaard 53 De Steeg"* gesloten.

Gemeente Rheden heeft in de intentie overeenkomst voorwaarden gesteld in verband met het vervaardigen van het bestemmingsplan inzake de wijziging van regelgeving. Dit rapport gaat in op onderdeel A14 *Cultuurhistorie* van de intentie overeenkomst. Voor de vier plangebieden zal gekeken worden naar de

gevolgen van de voorgenomen ontwikkelingen inzake de huidige cultuurhistorische structuren. Per plangebied zullen de volgende punten besproken worden:

- Ontwikkelingsgeschiedenis;
- Actuele situatie;
- Voorgenomen ontwikkeling;
- Effecten voorgenomen ontwikkeling.

Voor de ontstaansgeschiedenis is het door Stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen opgestelde *Beheerplan voor de historische buitenplaats Middachten* (Heerde 2010) als basis gebruikt. Voor de complete geschiedenis van buitenplaats Middachten verwijzen we dan ook naar dat document.

Luchtfoto (google) en GBKN met het plangebied voor het beheergebouw 1

2. PLANGEBIED: BEHEERGEBOUW 1

Op de kaart wordt het voorgenomen plangebied weergegeven voor het beheergebouw 1. Dit gebouw komt te liggen op het dienstterf van de rentmeesterij. Op het erf staan momenteel drie gebouwen die elk hun eigen karakter hebben. Twee gebouwen staan in de directe omgeving van het beheergebouw. In het zuiden staat de werkplaats / squashbaan, en in het oosten staat de Hut van Lou. Aan de noord- en oostzijde van het gebouw staat een bosperceel van beuken.

Het erf wordt ontsloten door de Boerenweg, deze loopt van het zuiden (midden van het erf) richting de Hut van Lou.

2.1 ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

Op de kaart 'Syn Hoocheyts Wiltbaen tot Dyren' van Nicolaes van Geelkercken in 1648 is de loop van de Boerenweg te herleiden aan de hand van de boerderijen Gotinksgoed, Wolfskuil en Borg Keppel. De Boerenweg volgt de loop van de steilrand.¹

Op de oudst bekende afbeelding van het kasteel Middachten uit 1652, tevens van Nicolaes van Geelkercken², is het terrein rond het kasteel te zien vanuit een vogelvlucht persepectief. Op deze schets wordt, mede, een voorstel gedaan voor alternatieve mogelijkheden voor het voorplein.

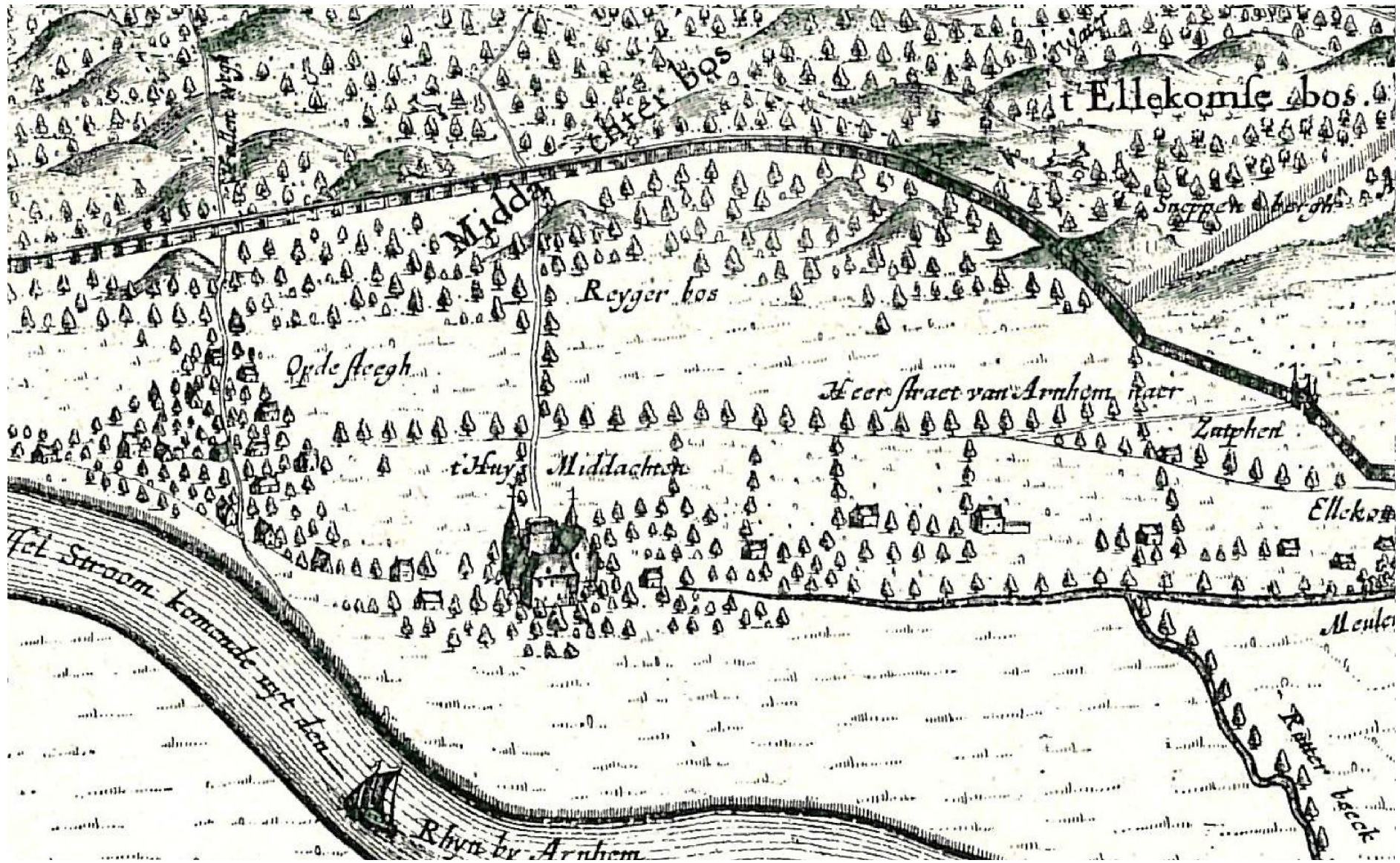
Rond 1700 worden de tuinen rondom het kasteel Middachten opnieuw aangelegd.³ In deze periode is de steilrand die langs Middachten loopt verlegd naar zijn huidige locatie. Op de vogelvluchtgravure van Van der Laan en De Leth uit circa 1725 is de moestuin, rechts onderin, zichtbaar. Vanuit de tuin loopt er over de oostelijke parterre een zichtlijn over dit terrein. Deze zichtlijn wordt ook duidelijk weergegeven op de inmeting van B. Elshof uit 1729. Deze kaart geeft een overzichtelijk beeld van de rentmeesterij en de omliggende moestuin.

Op het Kadastraal Minuutplan uit ca. 1817 is de moestuin verkleind en heeft het perceel zijn huidige vorm gekregen. De nieuwe ruimte om de moestuin wordt in de Kadastrale legger genoemd als 'bosch'. De nieuwe indeling is goed te zien op de 'Kaart van de IJssel' door Van der Kun & Musquetier van 1840. Hier is duidelijk te zien dat naast het gebouw een padenkruis de moestuin in vieren deelt. Dit terrein wordt omgeven door een perceel bomen dat begrensd wordt door de oprijlaan en het Rondeel.

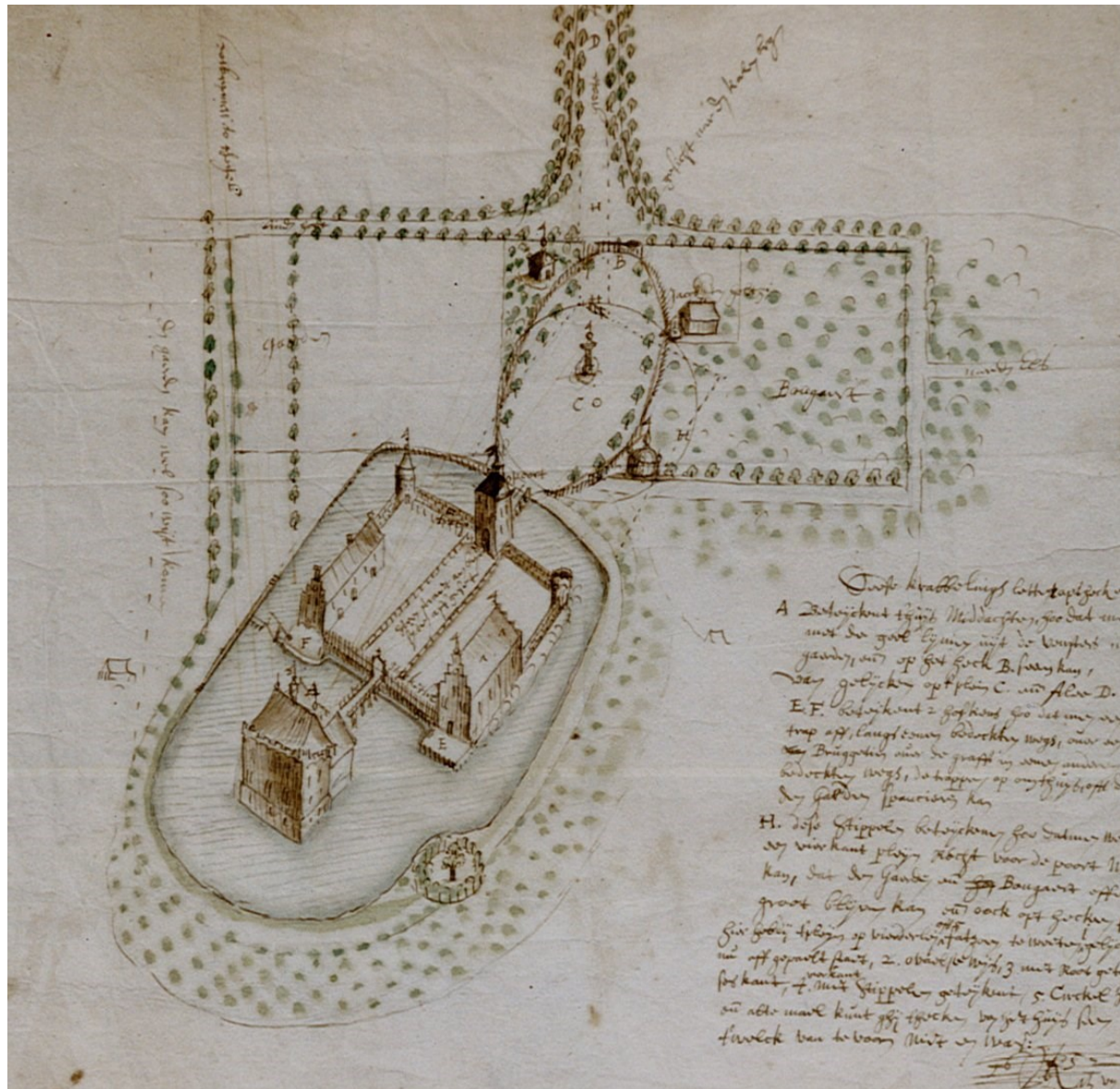
Op de Topografische Militaire Kaart van 1865 is de Hut van Lou voor het eerst zichtbaar.

In 1914 wordt de werkplaats gebouwd met inpandige squashbaan. Dit gebouw is ontworpen door de architect Samuel Weatherly.⁴ De moestuin is voor de bouw van dit gebouw verplaatst naar een nieuwe locatie langs de Boerenweg. Ook de rentmeesterij is in deze periode verbouwd en vergroot, het huis krijgt drie aaneensluitende gebouwen.

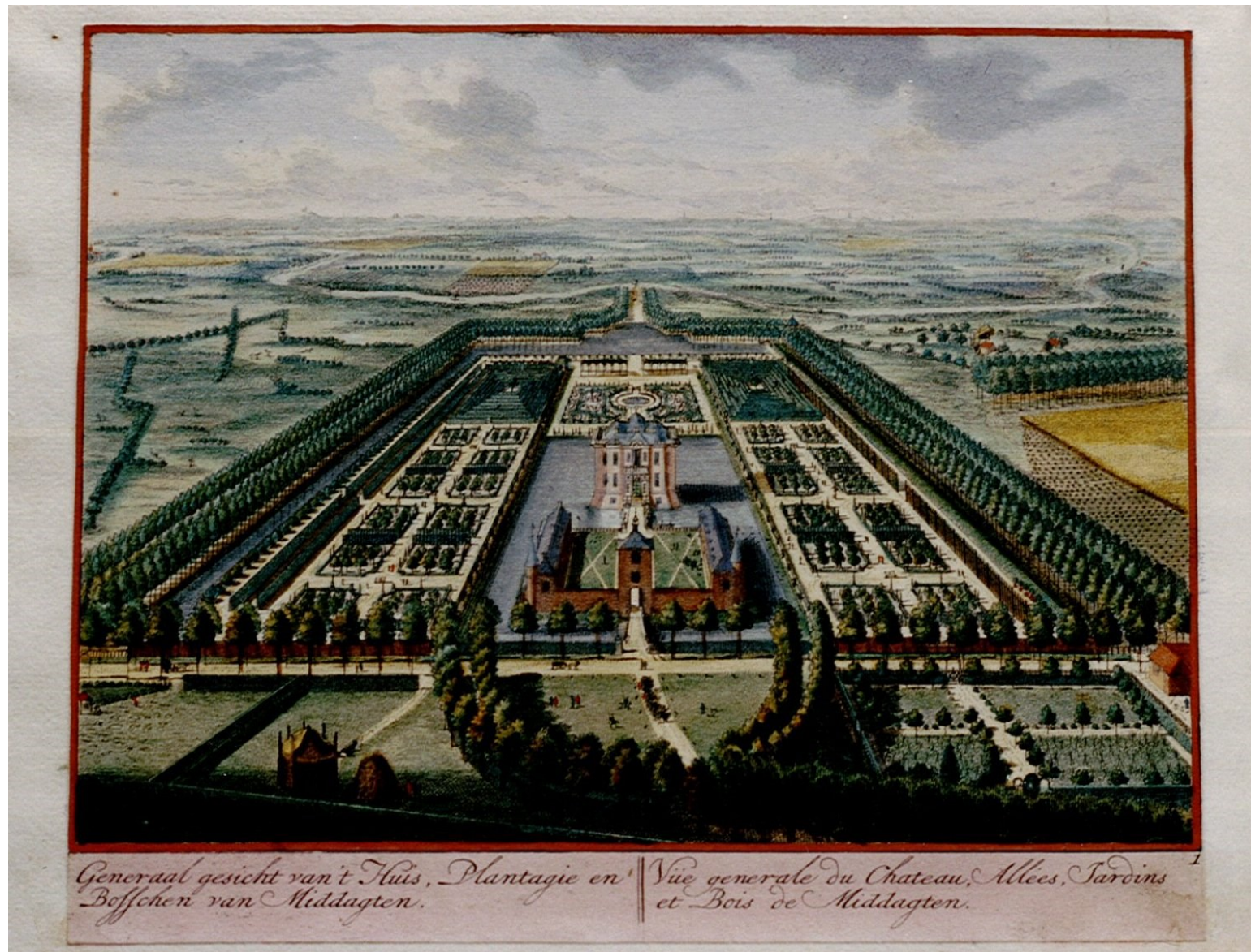
De topografische kaart van 1966 geeft de nieuwe loop aan van de Boerenweg. In plaats van langs het dienstterf, gaat de weg het dienstterf op bij de Hut van Lou, en sluit vanaf daar loodrecht aan op de Dwarslaan.

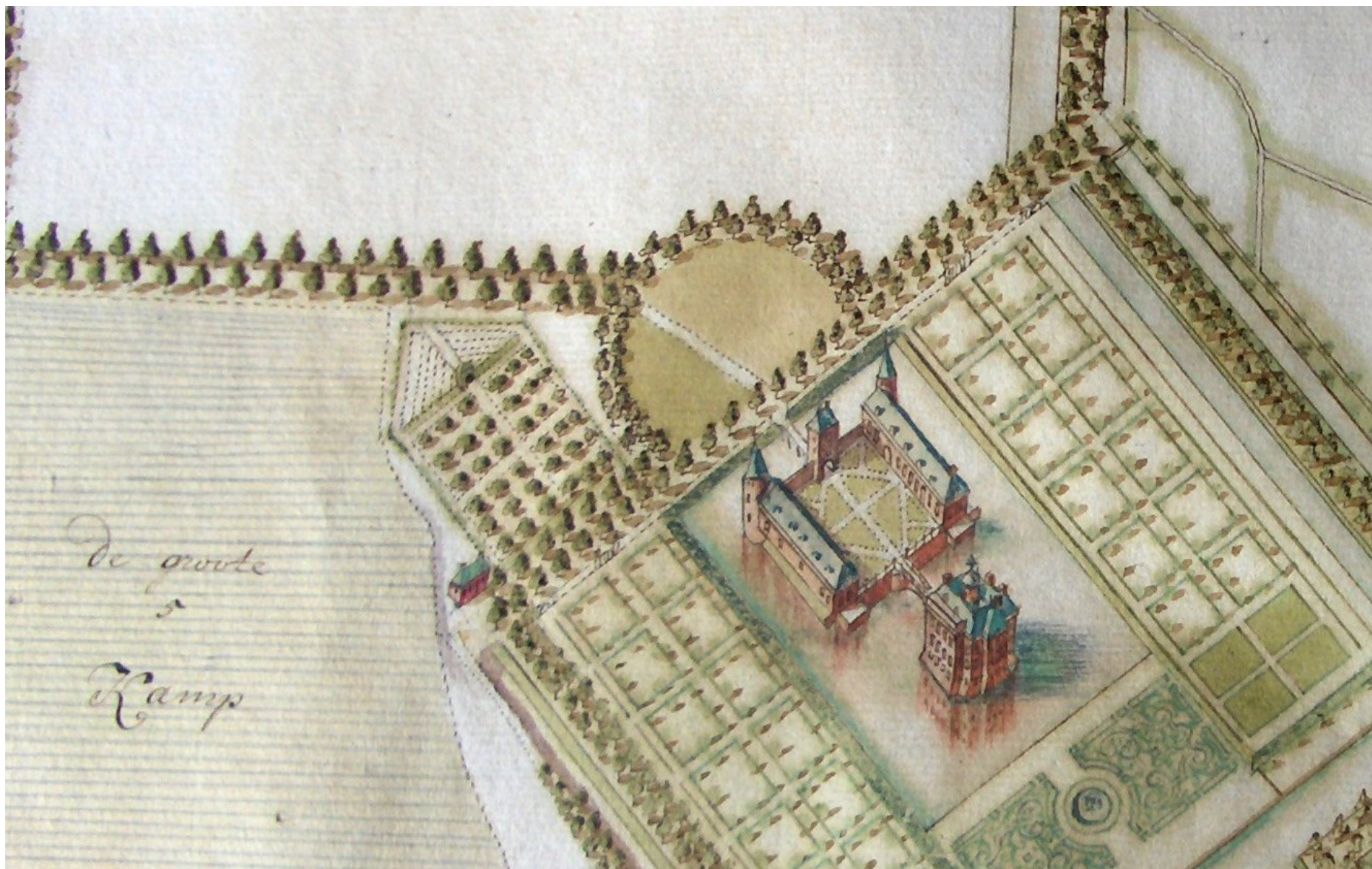
„Syn Hoocheyts Wiltbaen tot Dyren“, Nicolaes van Geelkercken 1648. Ten oosten van het kasteel is de loop van de Boerenweg ter herleiden aan de boerderijen Gotinksgoed (1), Wolfskuil (2) en Borg Keppel (3).

Vogelvluhttekening van huis en tuin door Nicolaes van Geelkercken, 1652. Boven het kasteel is de vorm van de moestuin zichtbaar.

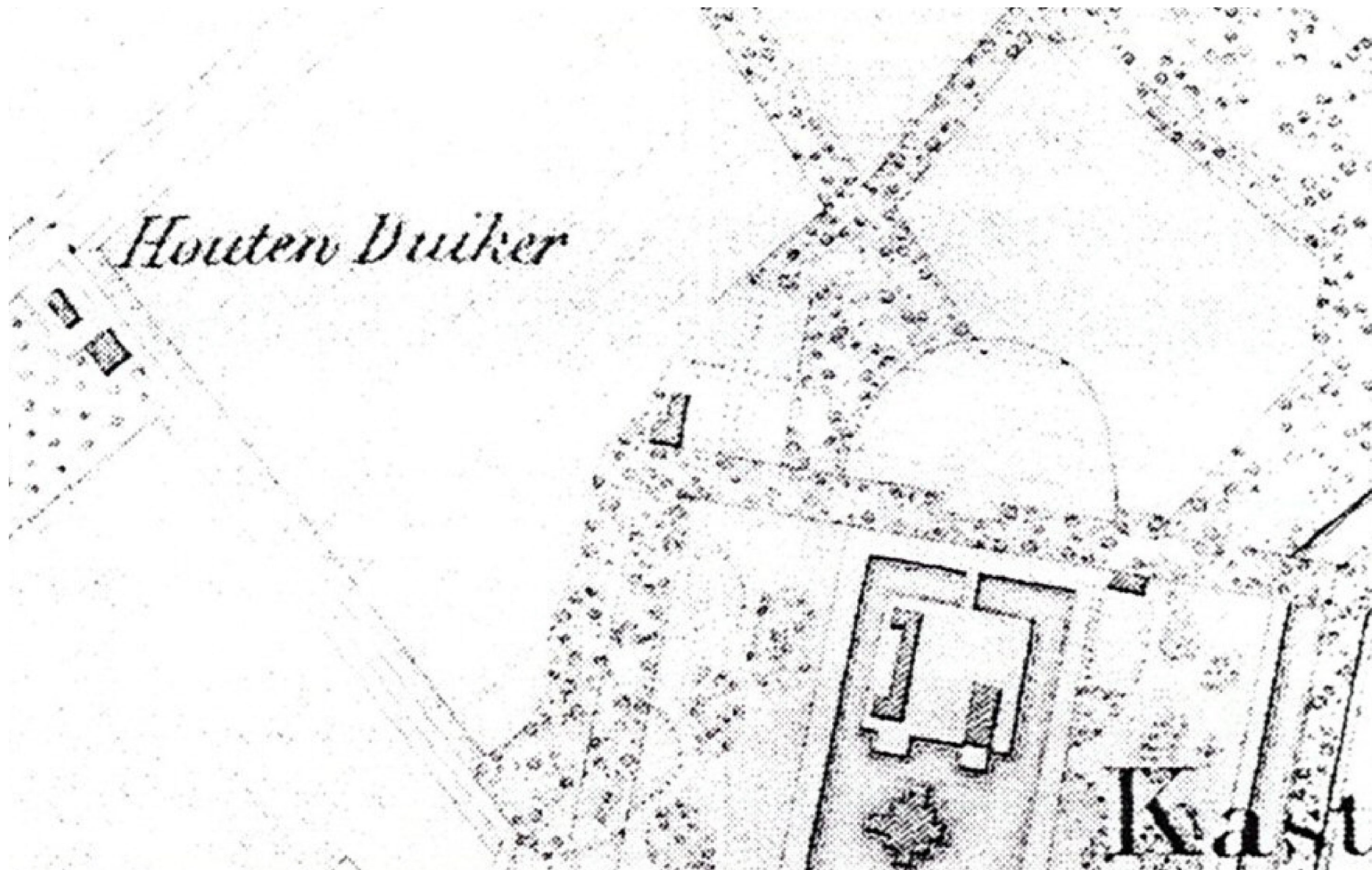
Vogelvlucht Middachten; Van der Laan en De Leth ca. 1725. Rechtsonder is de moestuin en een deel van de rentmeesterij zichtbaar.

Opmeting van B. Elshof in 1729 . De structuur van de moestuin en de rentmeesterij zijn op de kaart goed zichtbaar.

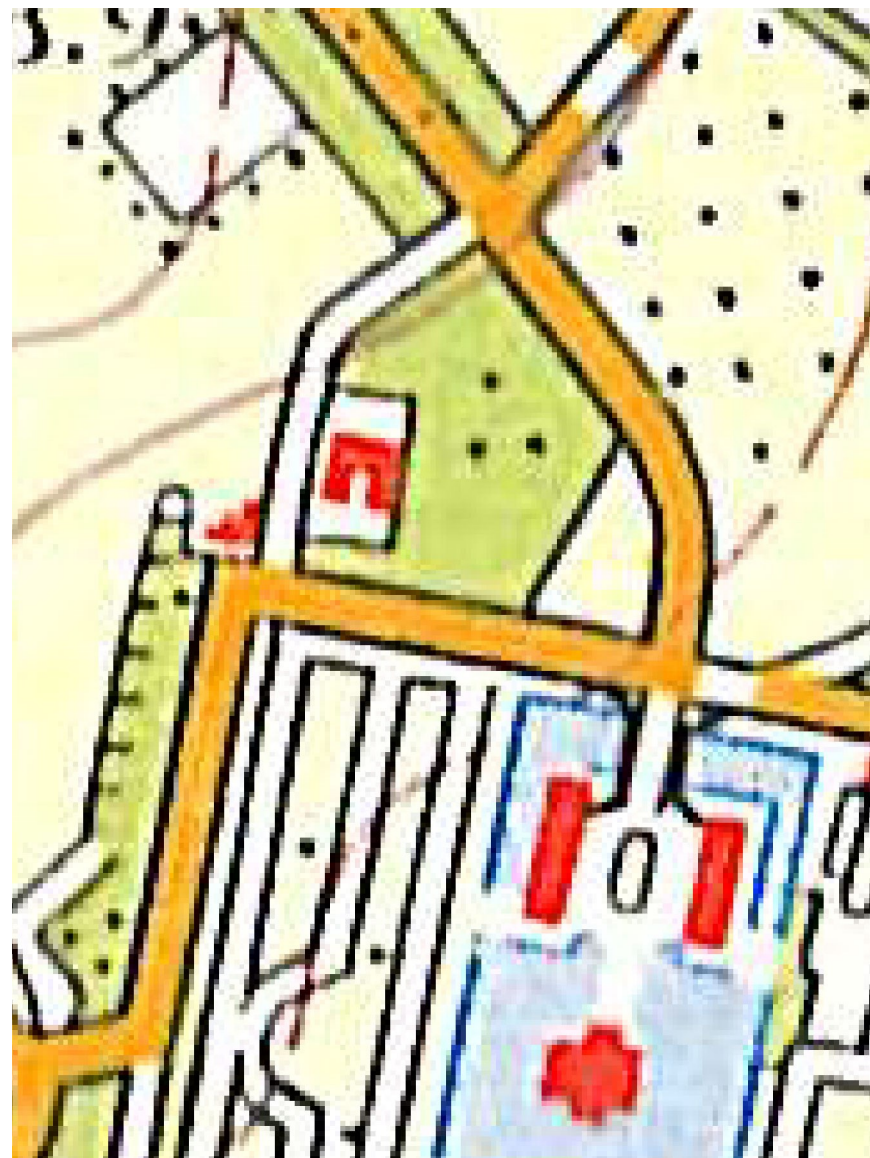
Kadastraal Minuutplan ca. 1817. Het terreingedeelte bij het rentmeestershuis (nr. 57: huis en erf: 4.40; 58: tuin: 30.30) is hoofdzakelijk als bos aangegeven; nr. 56: opgaande bomen en nr. 59: bos.

'Kaart van de IJssel', Van der Kun & Musquetier (1840-42).

Chromotopografische kaart, bonneblad nr 471 (Uitgave 1865). De oorspronkelijke plaats van de Boerenweg.

Topografische kaart 40 E (Uitgave 1966). De Boerenweg is inmiddels verlegd.

De rentmeesterij en de Dwarslaan voor het kasteel langs, vanaf de Grote Kamp. Foto circa 1950. Bron; www.archieven.nl

Zicht op het erf van de rentmeesterij vanaf de Middachterallee.

Zicht op het erf van de rentmeesterij vanaf de oprijlaan.

Zicht op het erf van de rentmeesterij vanaf het Rondeel.

Zicht op het erf van de rentmeesterij vanaf de Dwarslaan.

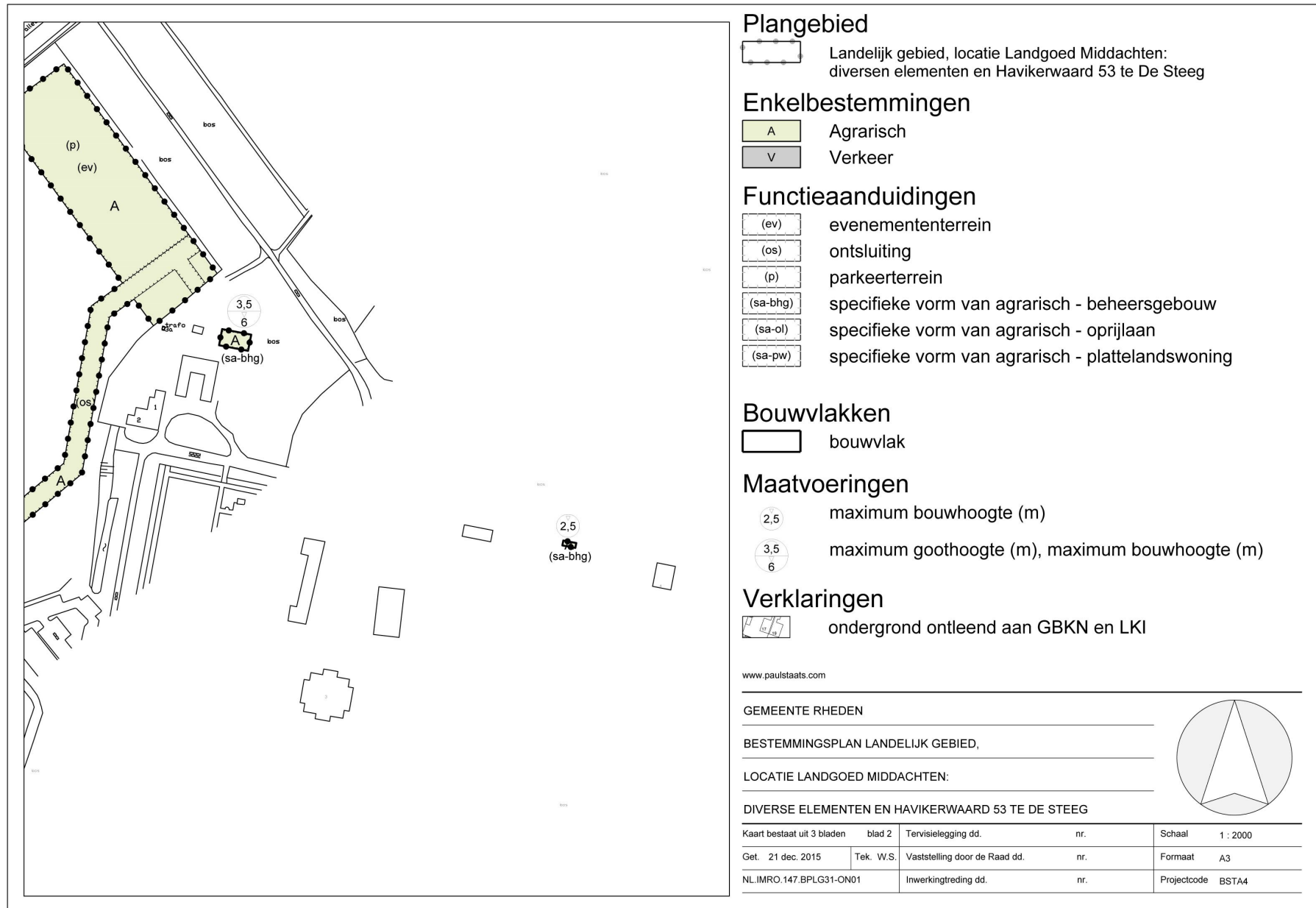
2.2 ACTUELE SITUATIE

Het plangebied bevindt zich op het dienstterrein bij de rentmeesterij. Op het erf van de rentmeesterij staan drie gebouwen die de status rijksmonument hebben:

- Het administratiegebouw (objectnummer 515251, kadastraal perceel T526, onderdeel 24 van complex Buitenplaats Middachten). Dit object valt onder karakteristiek L (Kastelen, landh., parken ed), nummer 3 (Bijgebouwen kastelen enz.). Dit gebouw is de huidige rentmeesterij. Het is in de 17^e eeuw gebouwd, en in eind 19^e/ begin 20^e eeuw verbouwd waarbij de muren bewaard zijn gebleven. Het gebouw heeft een trapvormige plattegrond elk met een eigen zadeldak. Het geheel heeft rode bakstenen met oud Hollandse pannen.
- Werkplaats (objectnummer 515253, kadastraal perceel T526, onderdeel 26 van complex Buitenplaats Middachten). Dit object valt onder karakteristiek L (Kastelen, landh., parken ed), nummer 2 (Tuin, park en plantsoen). De werkplaats is gebouwd in 1914 en ontworpen door Samuel Weatherly. Het geheel heeft een U-vormige plattegrond, het wordt gebruikt als werkplaats / opslagplaats. Het gebouw is van rode bakstenen met een dak van rode dakpannen (één dakvlak zwarte pannen).
- Hut van Lou (objectnummer 515263, kadastraal perceel T526, onderdeel 27 van complex Buitenplaats Middachten). Dit object valt onder karakteristiek L (Kastelen, landh., parken ed), nummer 2 (Tuin, park en plantsoen). De Hut van Lou is gebouwd in de 18e eeuw. Het huis heeft een rechthoekige grondslag van baksteen met een pannen zadeldak.

Het plangebied ligt rechts achter op het dienstterrein. Aan de noord- en oostzijde staat een perceel met beuken. Deze beuken zorgen voor schaduwvorming op de aangewezen locatie. In het zuiden staat de werkplaats, en in het westen de Hut van Lou. Het terrein wordt momenteel gebruikt als opslagterrein. Dit is een tijdelijke functie, deze locatie heeft geen permanente functie.

De gebouwen zijn bereikbaar via de Boerenweg die over het dienstterf loopt. Vanaf de Dwarslaan loopt de weg via de Hut van Lou, vanaf daar loopt de weg evenwijdig aan de Middachterallee.

2.3 VOORGENOMEN ONTWIKKELING

Op dit erf zal een beheergebouw worden bijgeplaatst, deze is wenselijk ten behoeve van beheer en onderhoud van de buitenplaats Middachten. Dit terrein valt in het bestemmingsplan onder de bestemming 'Buitenplaats' en deels onder 'Agrarisch gebied met landschappelijke- en natuurwaarden'. Binnen deze laatste bestemming is een gebouw niet toegestaan, en het beoogde beheergebouw past derhalve niet binnen het huidige bestemmingsplan. Daarnaast voldoet het beheergebouw niet aan de maximale oppervlakte van 150m². Het is de wens om de bestemming van deze locatie te wijzigen om de bouw van dit beheergebouw mogelijk te maken.

Op het erf van de rentmeesterij zal rechts achterin een beheergebouw komen te staan. De voorkant van het gebouw is gericht op de Dwarslaan. De afmetingen zijn 16.5m breed, 9m diep en 6m hoog. Het dak heeft aan de voorkant en aan de achterkant een andere goothoogte. Aan de achterkant zal deze 1.5m zijn, aan de voorkant 3.5m. Hierdoor zit het grootste dakvlak aan de achterkant.

Voor het uiterlijk is gekozen voor de traditionele architectuur van een kapschuur op landgoederen. De basis zal gemaakt worden van rode bakstenen, de rest van het gebouw wordt afgewerkt met grijs / zwart douglas hout. Dit zal met de jaren gaan vergrijzen. Het dak zal grijze / zwarte dakpannen krijgen.

Ten behoeve van de ontsluiting hoeven geen ingrepen plaats te vinden. De ontsluiting vindt plaats via de Boerenweg die voldoende capaciteit heeft voor toekomstig gebruik.

2.4 EFFECTEN VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

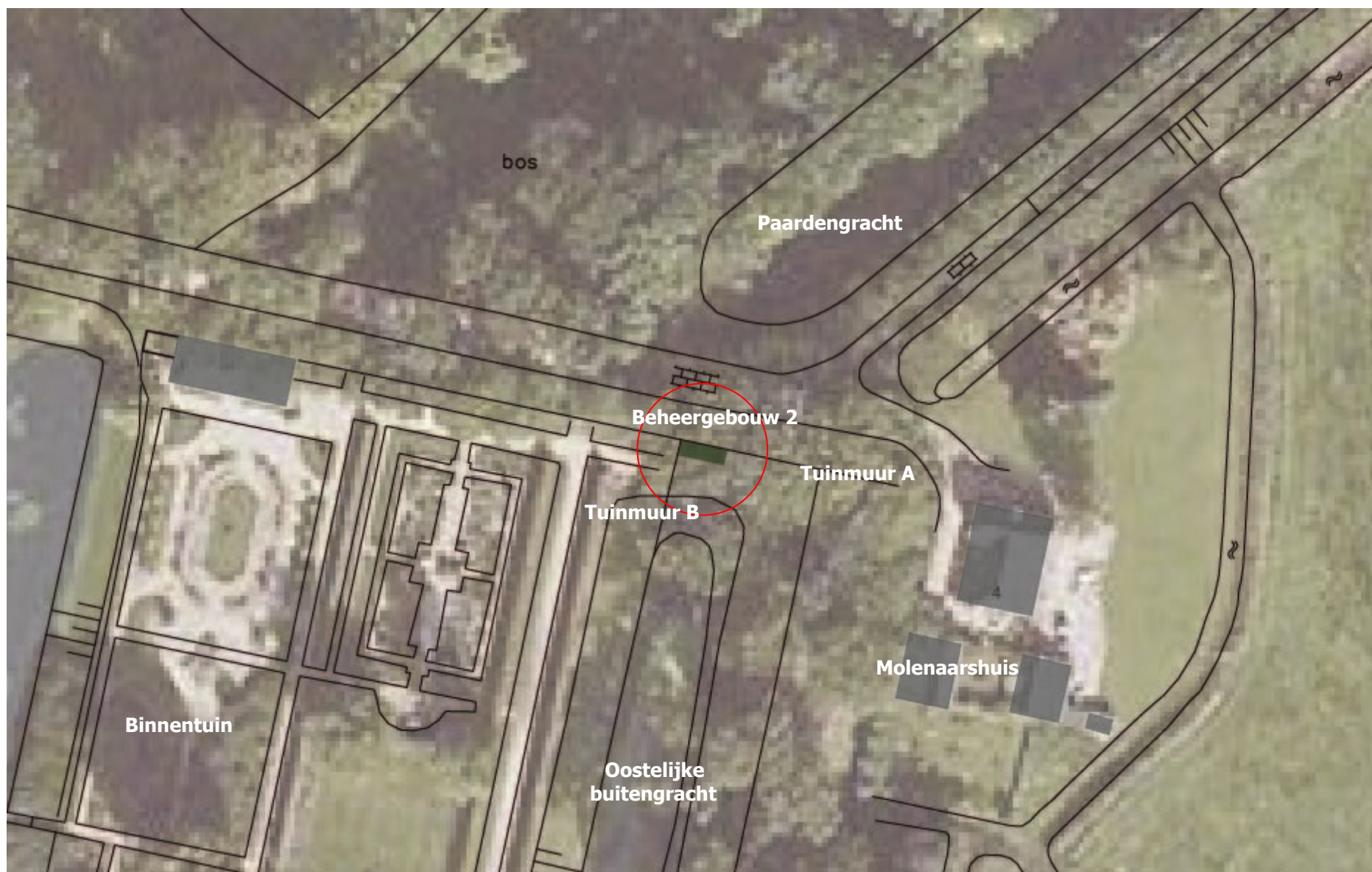
Sinds de 17e eeuw worden er gebouwen geplaatst op dit terrein. Al deze gebouwen doen dienst als werkplaats / opslagplaats, één gebouw heeft de functie wonen. Dit gebouw is zorgvuldig gesitueerd binnen de huidige context van de bebouwing. Zo is er rekening gehouden met de zichtlijn vanuit de binnentuin die behouden blijft, maar ook met de architectuur. Door de gekozen traditionele bouw van een kapschuur is het beheergebouw architectonisch ondergeschikt aan de overige gebouwen op dit terrein.

Het gebouw is aan alle vier de zijden zichtbaar vanaf het landgoed. Vanaf de Dwarslaan (zuidzijde) en de Middachterallee (westzijde) is het gebouw zichtbaar. Vanaf de Dwarslaan is de voorkant van het beheergebouw zichtbaar. Gezien vanaf de Middachterallee is de zijkant van het beheergebouw zichtbaar achter de Hut van Lou en de werkplaats. Door zijn architectuur zal het beheergebouw volledig wegvallen tegen de omliggende beuken (schaduwwerking) en de monumentale gebouwen die op de voorgrond staan. Aan de achterkant (noordzijde) en zijkant (oostzijde) ligt een perceel van beuken. Door dit perceel heen en vanaf het Rondeel is het beheergebouw zichtbaar.

Ondanks de traditionele architectuur van het beheergebouw, en daarmee zijn ondergeschiktheid aan de overige bebouwing, heeft het gebouw een groot bouwvolume. De gekozen materialen van het gebouw worden afgestemd op de omliggende bebouwing op het erf en op het landgoed. Op diverse locaties op het landgoed worden soortgelijke gebouwen aangekleed met geveerd (zwart / Middachten rood) of onbehandeld hout en hebben een dak van zwarte / donker grijze dakpannen. De kleuren van het beheergebouw zullen overeenkomen met de kleurstellingen van de bestaande gebouwen. Door voor deze kleur te kiezen zal het gebouw vanuit het noorden en oosten wegvallen in de schaduwen van de beuken en vanuit het zuiden en westen wegvallen tegen de beukenbomen zelf. Hierdoor zal het gebouw qua architectuur en kleuren opgaan in zijn omgeving.

Om de voorgestelde ontwikkeling te bouwen op de voorgestelde locatie zijn geen ingrepen nodig in de omgeving. De omliggende beuken staan op voldoende afstand van het bouwterrein en de Boerenweg is als ontsluitingsweg afdoende voor toekomstig gebruik.

Het beheergebouw zal door de traditionele bouw van een kapschuur architectonisch ondergeschikt zijn aan de overige bebouwing op het erf van de rentmeesterij. Dit wordt ondersteund door de gekozen locatie waarbij zorgvuldig is omgegaan met de huidige historische structuren. Het gebouw zal van alle kanten zichtbaar zijn. Door te kiezen voor traditioneel gebruikte kleuren op het landgoed zal het gebouw visueel aansluiten bij de huidige bebouwing, en opgaan in zijn omgeving.

Luchtfoto (google) en GBKN met het plangebied voor het beheergebouw 2

3. PLANGEBIED: BEHEERGEBOUW 2

Op de kaart wordt het voorgenomen plangebied weergegeven voor het beoogde beheergebouw. Het voorgestelde gebouw ligt in de oosthoek van de tuinen rondom het kasteel, en wordt aan de noord- en westzijde omgeven door 19^e-eeuwse muren. Deze worden verderop in dit document tuinmuur A en tuinmuur B genoemd voor de duidelijkheid. De tuinmuren vallen onder het Complex Historische Buitenplaats Middachten. Aan de zuidzijde van het plangebied ligt het begin van de oostelijke buitengracht.

3.1 ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

Tussen de jaren 1695-1698 wordt kasteel Middachten in zijn geheel verbouwd. In ca. 1700 werden er bij het herbouwde kasteel nieuwe tuinen aangelegd in Hollands-Classicistische stijl waarvan twee ontwerpen bewaard zijn gebleven.⁵

Drie afbeeldingen uit ca. 1725 geven een goed beeld van de gerealiseerde aanleg. Rondom de tuinen zijn oorspronkelijk houten schuttingen geplaatst.⁶ Op de gravure 'Gesicht na het cabinet, langs de groote Espaliers te sien' zijn deze schuttingen goed zichtbaar. Ook zijn hier de kabinetten met nissen, deze zijn in steen gebouwd, zichtbaar.

De huidige bakstenen muren werden pas in de volgende fase, ná 1722, opgetrokken. Dat er na 1722 tuinmuren stonden is zichtbaar op de vogelvlucht Van der Laan en De Leth.⁷ Een gravure van De Leth uit ca. 1725 laat het plangebied zien. Op deze gravure is zichtbaar dat de tuinmuur doorloopt tot na het oostelijke kabinet waarna het voor de oostelijke gracht afbuigt. In deze, op de noordelijke tuinmuur, haakse tuinmuur is een poort geplaatst. Ook is de fontein in de vorm van een dolfin hierop afgebeeld op de kop van de oostelijke buitengracht als nieuw element.⁸

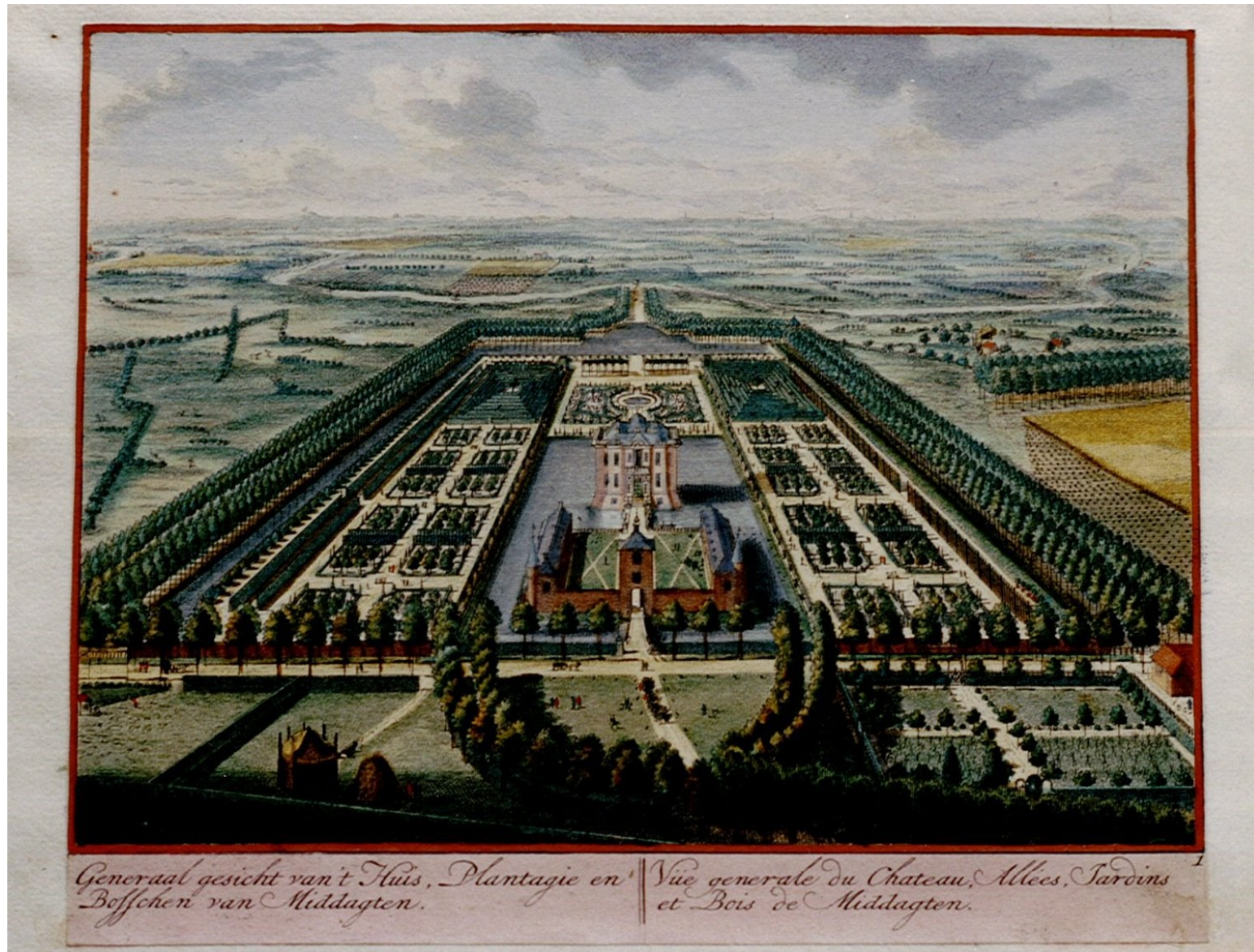
In 1802-1810 is op een kaart van M.J. De Man⁹ zichtbaar dat de tuinen rondom het kasteel in landschapsstijl zijn aangelegd. Deze stijl is aangehouden tot 1899, Hugo Poortman heeft in deze periode diverse ontwerpen gemaakt om de tuin wederom in een geometrische stijl aan te leggen waarin echter duidelijk aspecten en onderdelen van de landschapsstijl worden gespaard.¹⁰

In deze periode is een deel van de tuinmuur opnieuw gebouwd. De 18^e-eeuwse muur vanaf het oostelijke kabinet (tuinmuur B) wordt gesloopt en in combinatie met de noordelijke muur (tuinmuur A) weder opgebouwd. De structuur van tuinmuur B en de 18^e-eeuwse poort blijven hierbij gehandhaafd.

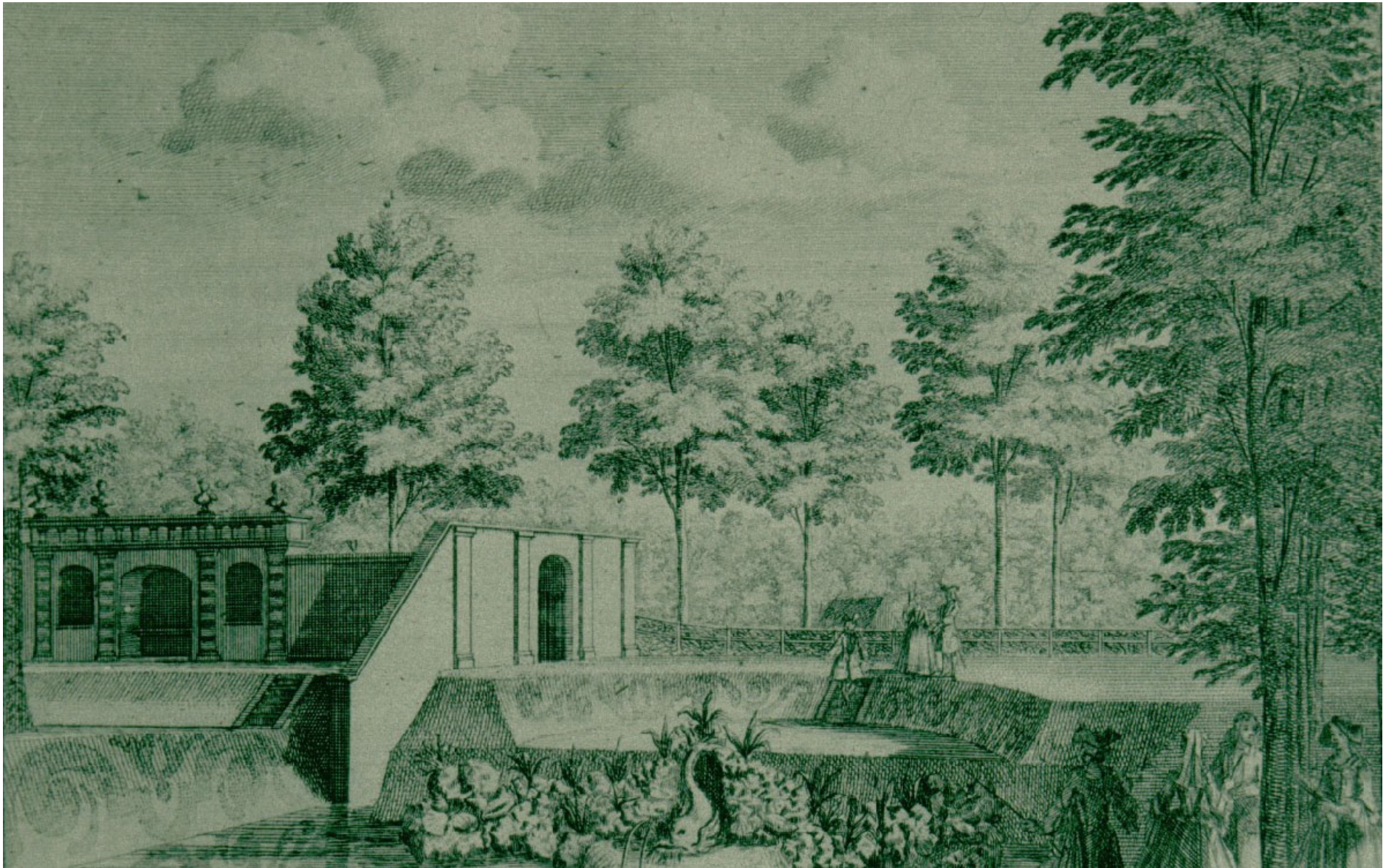
Vanaf deze periode wijzigen de structuren van het plangebied niet meer.

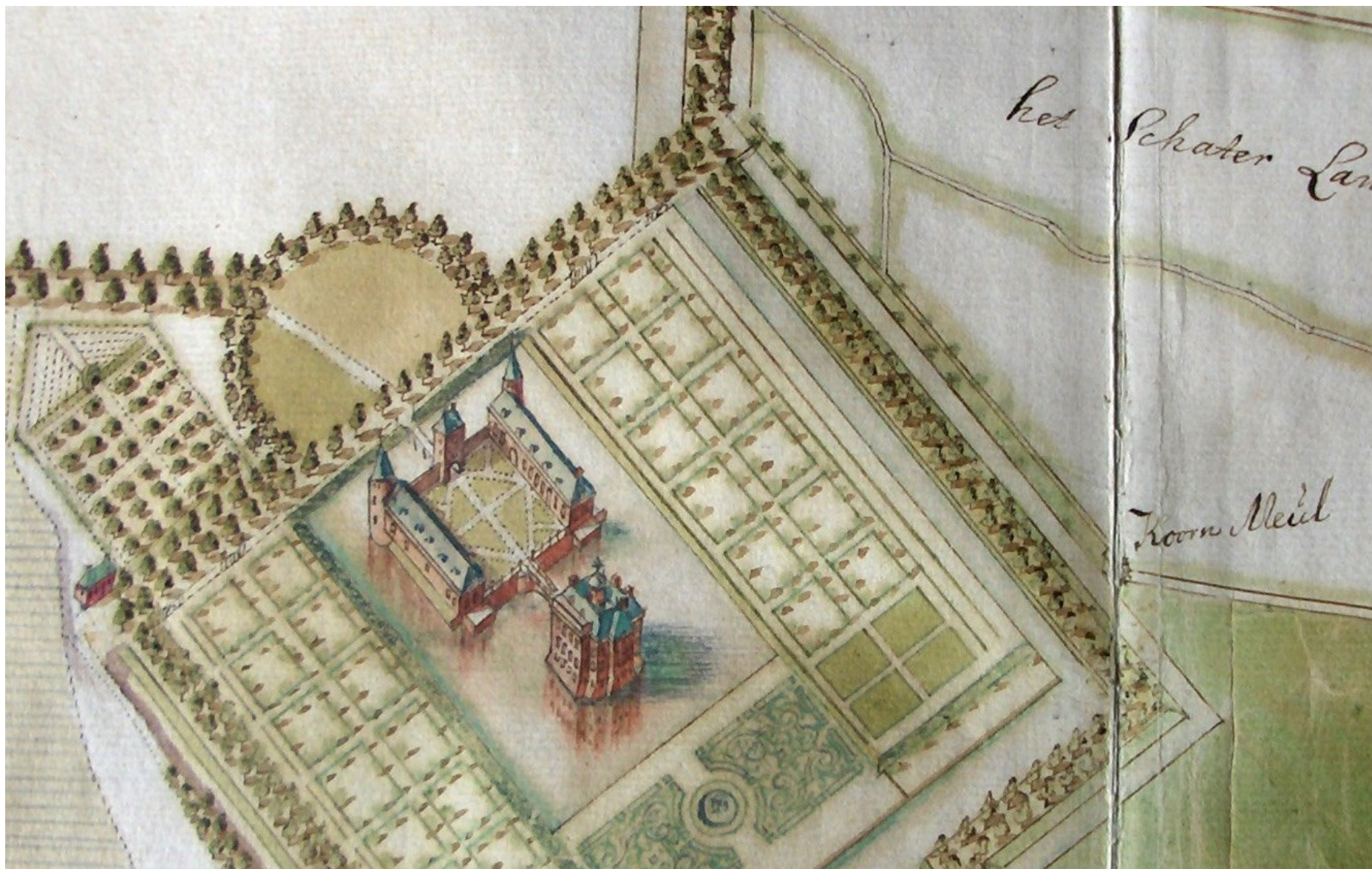
'Gesicht na het cabinet, langs de groote Espaliers te zien'; De Leth ca. 1725. Rechts zijn de houten schuttingen zichtbaar.

Vogelvlucht Middachten; Van der Laan en De Leth ca. 1725. Deze vogelvlucht laat zien dat de houten schuttingen zijn vervangen door bakstenen tuinmuren.

Gravure van De Leth ca. 1725. Deze gravure laat het plangebied zien. Tuinmuur B en de dolfin zijn hierop zichtbaar.

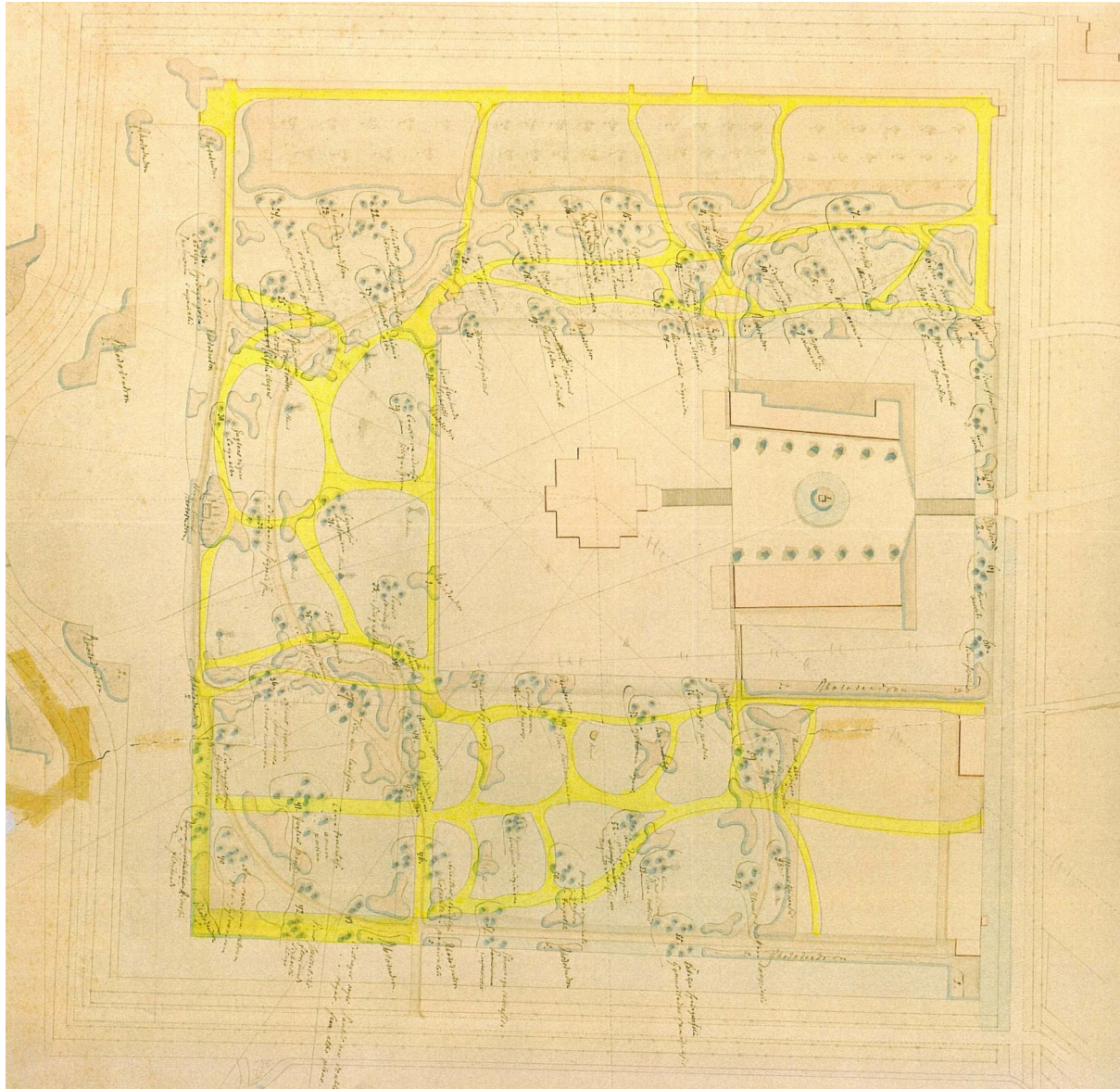
Opmeting van B. Elshof in 1729

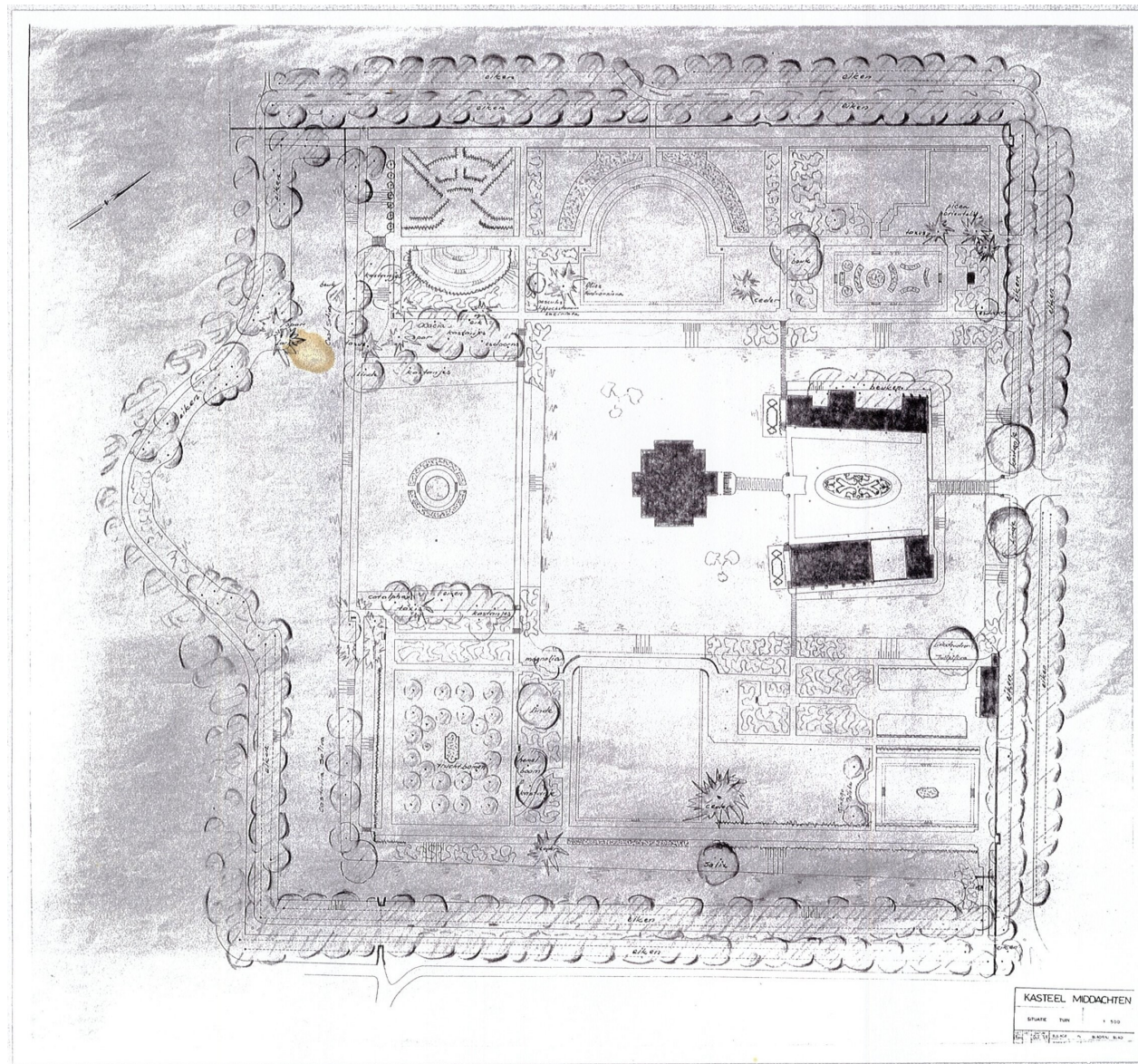
M.J. de Man 1802-1810. De tuinen rondom het kasteel zijn in landschapsstijl aangelegd.

Kadastraal Minuutplan ca. 1817.

Een ontwerp voor de binnentuinen gemaakt door Petzold rond 1876. Dit ontwerp is gemaakt op een recente opmeting en laat zien dat de structuur van het plangebied onveranderd is gebleven.

Vereenvoudigingsplan van Bijhouwer i.s.m. M.Ruys en J.H.R. van Koolwijk; onderzoeksrapport van L.Albers 1993. Bij de vereenvoudiging van de tuinen, blijft de structuur van het plangebied hetzelfde.

Zicht op tuinmuur B vanuit de binnentuin.

Zicht op tuinmuur A vanaf de Dwarslaan.

Zicht op de locatie van het beheergebouw 2. Op de voorgrond de afgezette Rhododendrons.

Zicht op de locatie vanaf de oever van de oostelijke buitengracht.

3.2 ACTUELE SITUATIE

De tuilmuren zijn een rijksmonument en staan geregisterd onder objectnummer 515239, kadastraal perceel T526, onderdeel 12 van complex Buitenplaats Middachten. Dit object valt onder karakteristiek L (Kastelen, landh., parken ed), nummer 2 (Tuin, park en plantsoen).

De locatie wordt omsloten door twee tuilmuren en de oostelijke buitengracht. Aan de noordzijde wordt de voorgestelde locatie omsloten door de 19^e-eeuwse buitenmuur (tuinmuur A). Deze muur volgt het reliëf van de Veluwezoom dat afdaalt richting de IJssel. De muur zakt per segment.

Aan de zuidzijde van deze tuinmuur staat een kortere 19^e-eeuwse tuinmuur (tuinmuur B) die de binnentuin afsluit van de locatie. Deze muur loopt aan de westzijde van de oostelijke gracht en eindigt een paar meter na het begin van de gracht. In deze tuinmuur zit een poort die toegang geeft tot de locatie. Vanaf deze poort loopt een pad loodrecht weg van tuinmuur B en evenwijdig aan tuinmuur A, het pad loopt langzaam omlaag.

De locatie is voornamelijk begroeid met gras en kruiden. Recentelijk is de oostelijke buitengracht gebaggerd. Bij deze werkzaamheden is het plangebied vrijgemaakt en zijn de Rhododendrons, op de kop van de oostelijke buitengracht, terug gezet. Deze Rhododendrons zullen in de komende jaren weer uitgroeien.

Het pad, evenwijdig aan tuinmuur A, verkeert in slechte staat. Ook ligt er een oude put die toegang geeft tot de waterwerken die de buitengracht en de Paardengracht met elkaar in verbinden. De put heeft een bakstenen rand met daarboven een betonnen plaat.

algemeen
Schaal 1:500 Datum 16/9/2014
= 5m

3.3 VOORGENOMEN ONTWIKKELING

Op dit terrein zal een beheergebouw worden gerealiseerd. Het aangewezen plangebied valt onder het huidige bestemmingsplan 'Buitenplaats'.

Het plangebied bevindt zich in het zuiden van de noordelijke tuinmuur. Hier wordt het voorgenomen beheergebouw in de oksel van de twee tuinen (tuinmuur A en B) voorzien.

Het beheergebouw wordt tegen de tuinen aangebouwd. Het concept om een nieuw gebouw tegen een oude bestaande structuur te bouwen is volgens het 'lean to' concept dat uit een Engelse traditie voortvloeit.

Het beheergebouw wordt gebruikt voor beheer en onderhoud. Het gebouw krijgt een bakstenen basis met daarboven zwart geverfde of onbehandelde houten planken (douglas) met een plat dak. De daklijst van het gebouw volgt de aflopende segmenten van de noordelijke tuinmuur. De nok loopt evenwijdig onder de rollaag van de tuinmuur, hierdoor is het deel van de het gebouw lager. Hierdoor is het gebouw niet zichtbaar vanaf de Dwarslaan.

Voor het beheergebouw langs loopt het huidige pad dat zal worden geherprofileerd. Dit pad wordt ter hoogte van het gebouw waterpas gelegd en krijgt hier treden om de afloop van de ondergrond op te vangen.

3.4 EFFECTEN VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

De gekozen locatie heeft geen voorgeschiedenis van bebouwing. Het beheergebouw wordt echter zo ingepast dat er geen aanpassing van de huidige historische structuren nodig is.

Het beheergebouw ligt vanuit de tuin gezien uit het zicht door de hagen en tuinmuur die het zicht blokkeren. Vanaf de Paardengracht gezien is het gebouw onzichtbaar. Het gebouw blijft met zijn nok onder de tuinmuur. Vanaf de oever van de oostelijke gracht, gezien vanaf de kant van het molenaarshuis, is het zicht op het gebouw geblokkeerd door Rhododendrons.

De locatie van het beheergebouw is zorgvuldig gekozen binnen de huidige structuren waardoor geen aanpassingen, anders dan de herprofilering van het pad, gemaakt dienen te worden. De zichtbaarheid van het gebouw is minimaal.

Luchtfoto (google) en GBKN met het plangebied voor de permanente parkeervoorziening

4. PLANGEBIED: PERMANENTE PARKEERVOORZIENING

Het plangebied ligt buiten de Complex Historische Buitenplaats Middachten. Twee zijden liggen tegen de grens van dit complex. Op deze locatie is een permanente parkeervoorziening beoogde voor bezoekers van Middachten, maar ook voor de bezoekers van de noordelijk gelegen bossen.

4.1 ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

Op de kaart 'Syn Hoocheyts Wiltbaen tot Dyren' van Nicolaes van Geelkercken in 1648 is het lanenkruis van de Heerstraet (Middachterallee) en de huidige oprijlaan in structuur al zichtbaar. De Heerstraet wordt echter nog niet in een rechte lijn aangegeven. Op het schilderij van Van Bunninck uit 1686 is de jonge laan als een rechte lijn zichtbaar. De laan is waarschijnlijk recht getrokken rond 1650.¹² Aan beide zijden is vermoedelijk een dubbele rij eiken aangeplant. Op het schilderij is onduidelijk of het gaat om eiken, wel wordt in een advertentie van 1767 gesproken over de verkoop van 1400 considerabele eikenstammen van de Allee of laan bij den Huize Middachten op de gemeene wegh van Arnhem na Zutphen; [...]¹³. Later is de laan met vier rijen beuken aangeplant.

Op de kruising van de Middachterallee en de oprijlaan / Kruijsbree staat een Kruisboom. Deze Kruisboom is voor het eerst weergegeven op de kaart van B. Elshof uit 1729. De Kruijsbree vormt een pad of schaapsdriфт naar de hoger gelegen gronden. Op de gravure van Van der Laan en de Leth uit ca. 1725 is de Middachterallee en de Kruijsbree afgebeeld. Links, direct na de kruising, is de oude Kruisboom zichtbaar. Hij heeft hier de vorm van een etage-linde. In de 19^e eeuw komt er op de plek van de Kruisboom een koepel te staan. Later in de 20^e eeuw wordt deze vervangen door een kiosk.

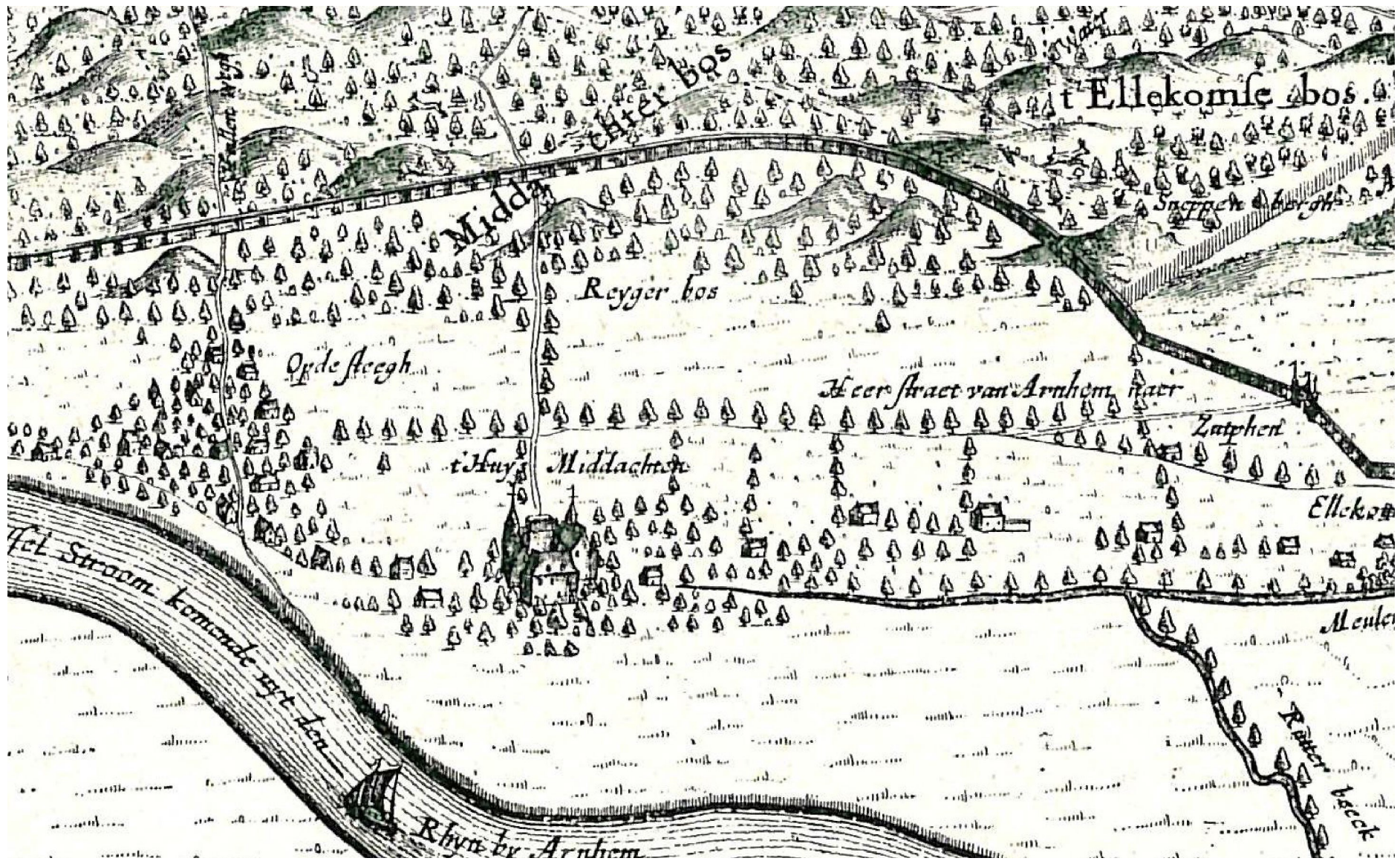
De kaart van P. van Dieren uit 1774 laat de vee-route zien met een gele lijn. Op deze kaart is de Kruisboom wederom goed zichtbaar.

Op het Kadastraal Minuutplan uit ca. 1817 wordt de locatie aangegeven als bouwland. In de periode hierna zal het deze functie behouden.

Op de Topografische Militaire Kaart van 1865 wordt de spoorlijn Arnhem-Zutphen voor het eerst weergegeven.

Na de Tweede Wereldoorlog worden de laanbomen van de Middachterallee in twee fases omgehakt. De gehele laan wordt hierna herbeplant met beuken.

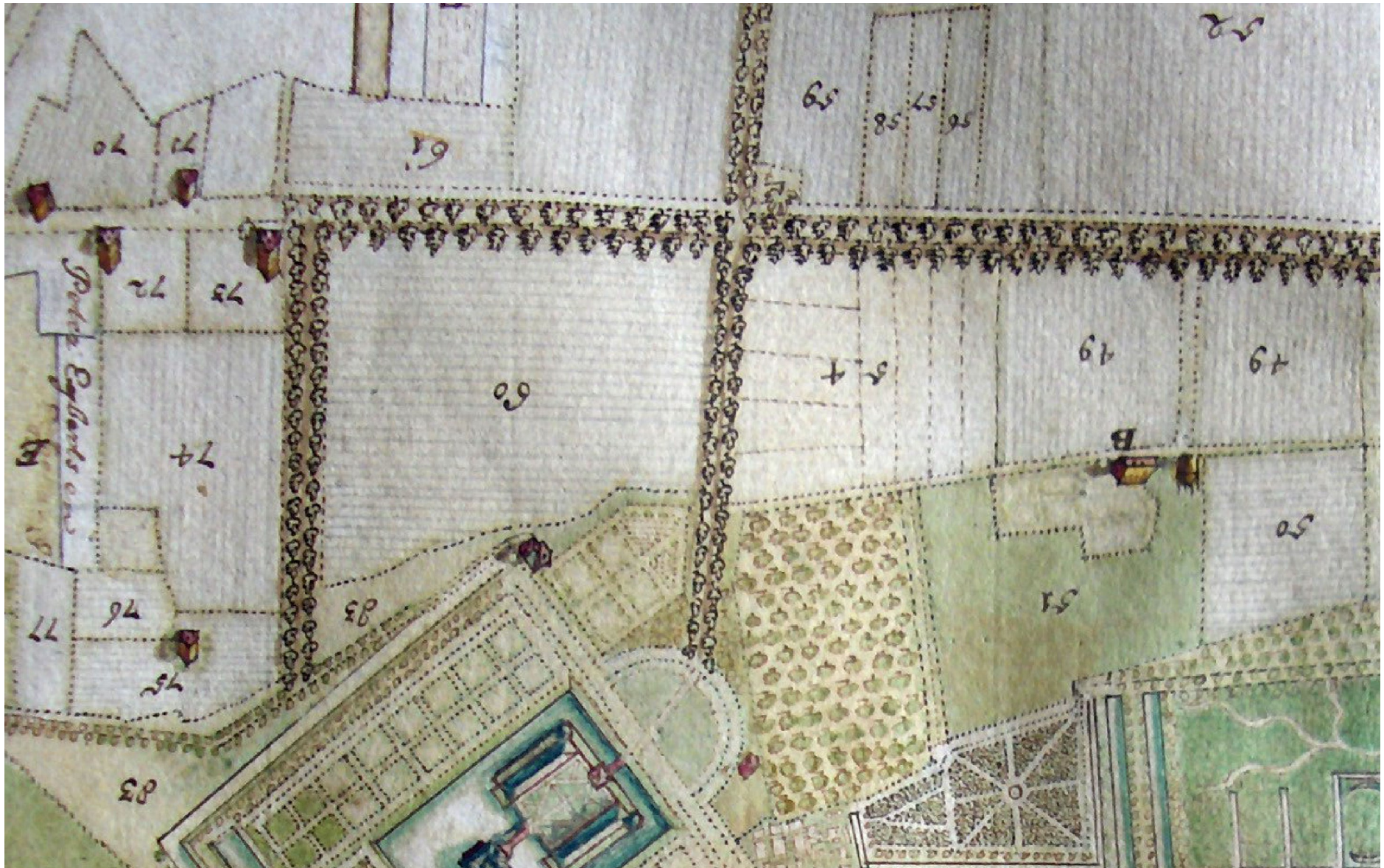
Het terrein van het plangebied was tot voor kort een boomkwekerij.

„Syn Hoocheyts Wiltbaen tot Dyren“, Nicolaes van Geelkercken 1648. Ten noorden van het kasteel is het lanenkruis van de 'Heerstræet van Arnhem naer Zutphen' (Middachterallee) en de oprijlaan al zichtbaar.

Detail van het schilderij van Van Bunninck uit 1686. Langs de *'Haerstraat van Arnhem naer Zutphen'* (Middchterallee) is jonge laanbeplanting zichtbaar.

Opmeting van B. Elshof in 1729 . Het lanenkruis van de Middachterallee en de oprijlaan zijn op deze kaart zichtbaar. Ook wordt hier de Kruisboom aangegeven.

Gravure van Van der Laan en Van Leth ca. 1725. Zicht over de Middachterallee, vanaf De Steeg. Links achter de kruising is de oude Kruisboom zichtbaar. Hij heeft hier de vorm van een etage-linde. Ervoor ligt het pad de Veluwezoom op (Kruisbree). rechts is het begin van de oprijlaan zichtbaar.

Foto gemaakt van de kiosk en de Kruisboom circa 1920. De foto is genomen vanuit de Middachterallee. Links zijn de bomen van de laan, die in het verlengde van de oprijlaan staan, zichtbaar richting de bossen.

Foto gemaakt van de kiosk circa 1920. Op de achtergrond zijn de bomen van de laan, die in het verlengde van de oprijlaan staan, zichtbaar richting de bossen.

Kaart door P. van Dieren uit 1774. Via de Smidsallee, Middachterallee en het verlengde van de oprijlaan loopt een vee-route. Deze is met een gele lijn aangegeven op deze kaart.

Kadastraal Minuutplan ca. 1817. Het plangebied valt onder nr. 36: bouwland, nr. 30: opgaande bomen / ontsluiting, nr. 27: koepel, nr. 38: opgaande bomen.

Chromotopografische kaart, bonneblad nr 471 (Uitgave 1865). Eerste weergave van de spoorlijn Arnhem—Zutphen. Het plangebied ligt links van het lanenkruis.

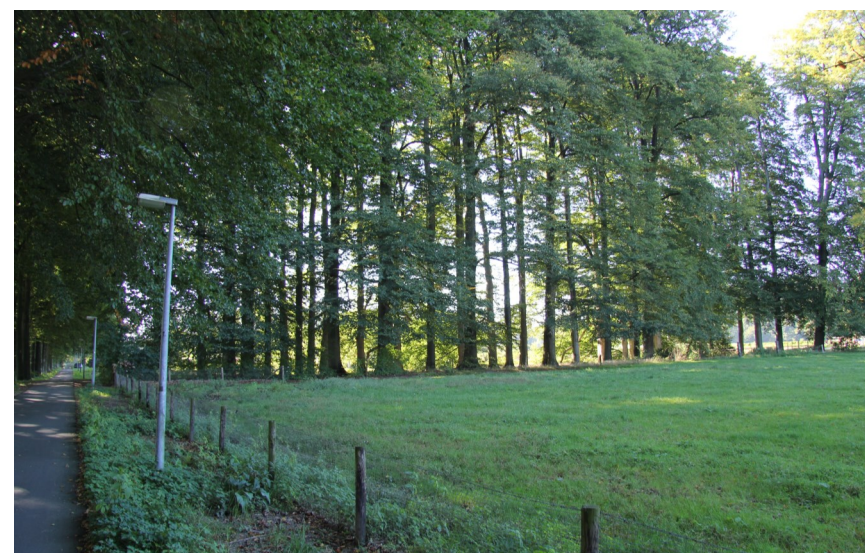
Zicht op de locatie vanaf de Middachterallee met de laan richting de bossen.

Zicht op de locatie vanaf de Middachterallee. Op de achtergrond de spoorlijn.

Aangrenzende laan van beuken. Tussen de bomen wordt momenteel geparkeerd.

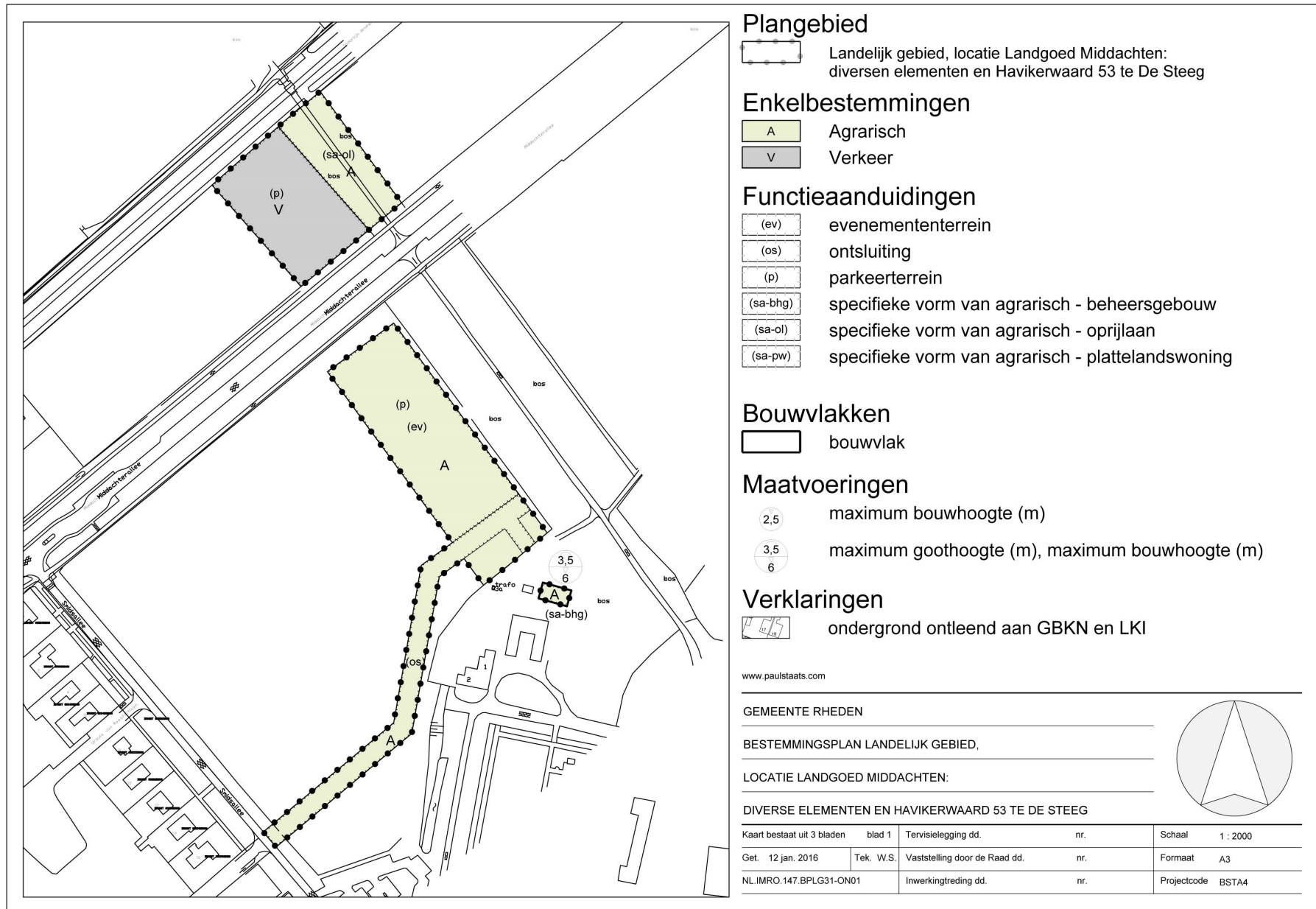
Zicht op de laan vanuit het oosten, achter deze laan ligt de locatie.

4.2 ACTUELE SITUATIE

Dit perceel ligt buiten de grens van het complex Historische Buitenplaats Middachten. Aan de oost - (dubbele beukenlaan) en zuidkant (Middachterallee) grenst het perceel aan het complex.

De locatie ligt braak en wordt aan vier zijden omzoomd door beplanting. In het noorden en westen loopt een smalle strook van doorgeschoten eiken als restant van de voormalig kwekerij. In het noorden ligt achter deze strook de spoorlijn Arnhem – Zutphen. In het westen liggen weilanden.

In het oosten ligt een oude beukenlaan, deze laan zet de zichtlijn van de oprijlaan door richting het bos. Momenteel wordt deze laan gebruikt als parkeerplaats. De auto's worden hierbij tussen de beuken in geparkeerd. In het zuiden ligt de Middachterallee met dubbele bomenlaan en een parallel lopend fietspad.

4.3 VOORGENOMEN ONTWIKKELING

Op dit terrein zal een permanente parkeerplaats komen voor de bezoekers van Middachten en de noordelijk gelegen bossen. Binnen het huidige bestemmingsplan valt dit terrein onder 'Agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwaarden'. Binnen deze bestemming is het niet mogelijk om een parkeervoorziening aan te leggen. Buitenplaats Middachten wil de bezoekers echter graag ontvangen via de officiële ontvangstroute, de oprijlaan aan de Middachterallee, om zo het publiek optimaal de sfeer van een historische buitenplaats te laten ervaren. Het is de wens om de bestemming van deze locatie te wijzigen.

Het perceel zal de permanente parkeervoorziening worden voor bezoekers van Middachten en voor de bossen ten noorden van deze locatie. Deze locatie zal ontsloten worden via de laan in het verlengde van de oprijlaan. Deze laan staat haaks op de Middachterallee. De huidige toegang tot het terrein, bij het spoor, zal worden gehandhaafd.

De parkeerplaats wordt aan twee zijden omzoomd door bestaande lanen. In het westen zullen de huidige eiken blijven staan. Aan drie zijden, de zijde van de oprijlaan blijft vrij, zullen hagen van ca. 1 meter hoog geplaatst worden. Tevens wordt er een haag geplant evenwijdig aan de oprijlaan midden op de parkeerplaats. De parkeerplaats zal ingericht worden met een half verharding. Het ontwerp voor deze locatie komt qua inpassing en materialen overeen met andere parkeervoorzieningen in de regio. Voorbeeld is de parkeervoorziening bij Hof te Dieren in Ellecom.

De parkeervoorziening zal ruimte bieden aan circa 120 auto's. Via het voetpad, evenwijdig aan het fietspad, kunnen de bezoekers via de Middachterallee het landgoed betreden via de officiële oprijlaan van Middachten. Op de Middachterallee zal een oversteekplaats voor de wandelaars gecreëerd worden.

4.4 EFFECTEN VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

Dit perceel heeft een voorgeschiedenis van bouwland en kwekerij. Het terrein krijgt een nieuwe functie als parkeervoorziening. Deze functie wordt overgenomen van de aangrenzende beukenlaan. Met deze functiewissel zullen de zichtlijnen richting Middachten en het bos worden hersteld, en zal deze monumentale laan meer tot zijn recht komen. De beukenlaan zal de functie ontsluiting krijgen voor de parkeervoorziening.

Door de permanente voorziening op deze locatie uit te voeren wordt het publiek meegenomen in de sfeer en beleving van buitenplaats Middachten. De toegang zal hiermee verplaatst worden van de 'achterdeur' naar de 'voordeur' van het landgoed.

De zichtbaarheid van de parkeerplaats is gering door de te plaatsen haag. Deze zal geen onderbreking vormen in het landschap aangezien de hoogte onder het gezichtsveld blijft. Wel zullen deze hagen het zicht op de auto's beperken dan wel wegnemen waardoor het omliggende open landschap en de beukenlaan optimaal beleefbaar zijn.

Het ontwerp en de te gebruiken materialen zijn afgestemd op de parkeervoorzieningen die reeds aanwezig zijn in de omgeving.

De huidige historische structuren van dit terrein blijven onaangetast. Het perceel wordt omkaderd door beukenhagen waardoor zijn vorm wordt benadrukt en de monumentale beukenlaan meer tot zijn recht komt.

Luchtfoto (google) en GBKN met het plangebied voor de evenementen parkeervoorziening

5. PLANGEBIED: EVENEMENTEN PARKEERVOORZIENING

Het plangebied ligt binnen de Complex Historische Buitenplaats Middachten. Aan drie zijden wordt de weide omgeven door lanen, deze lanen begeleiden de oprijlaan, Middachterallee en Smidsallee. In het zuiden ligt het erf van de rentmeesterij. Vanaf de Middachterallee lopen zichtlijnen richting het kasteel en het erf van de rentmeesterij.

5.1 ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

Op de kaart 'Syn Hoocheyts Wiltbaen tot Dyren' van Nicolaes van Geelkercken uit 1648 is de loop van de Boerenweg te herleiden aan de hand van de boerderijen Gotinksgoed, Wolfskuil en Borg Keppel. De Boerenweg volgt de loop van de steilrand. Het weiland 'Grote Kamp' is op deze afbeelding al te zien tussen de weergegeven wegen.¹⁴

Dat er langs de oprijlaan en de Heerstraat (Middachterallee) lanen staan is te zien op de vogelvluchttekeningen van Nicolaes van Geelkercken in 1652 en een schilderij van Van Bunninck uit 1686.

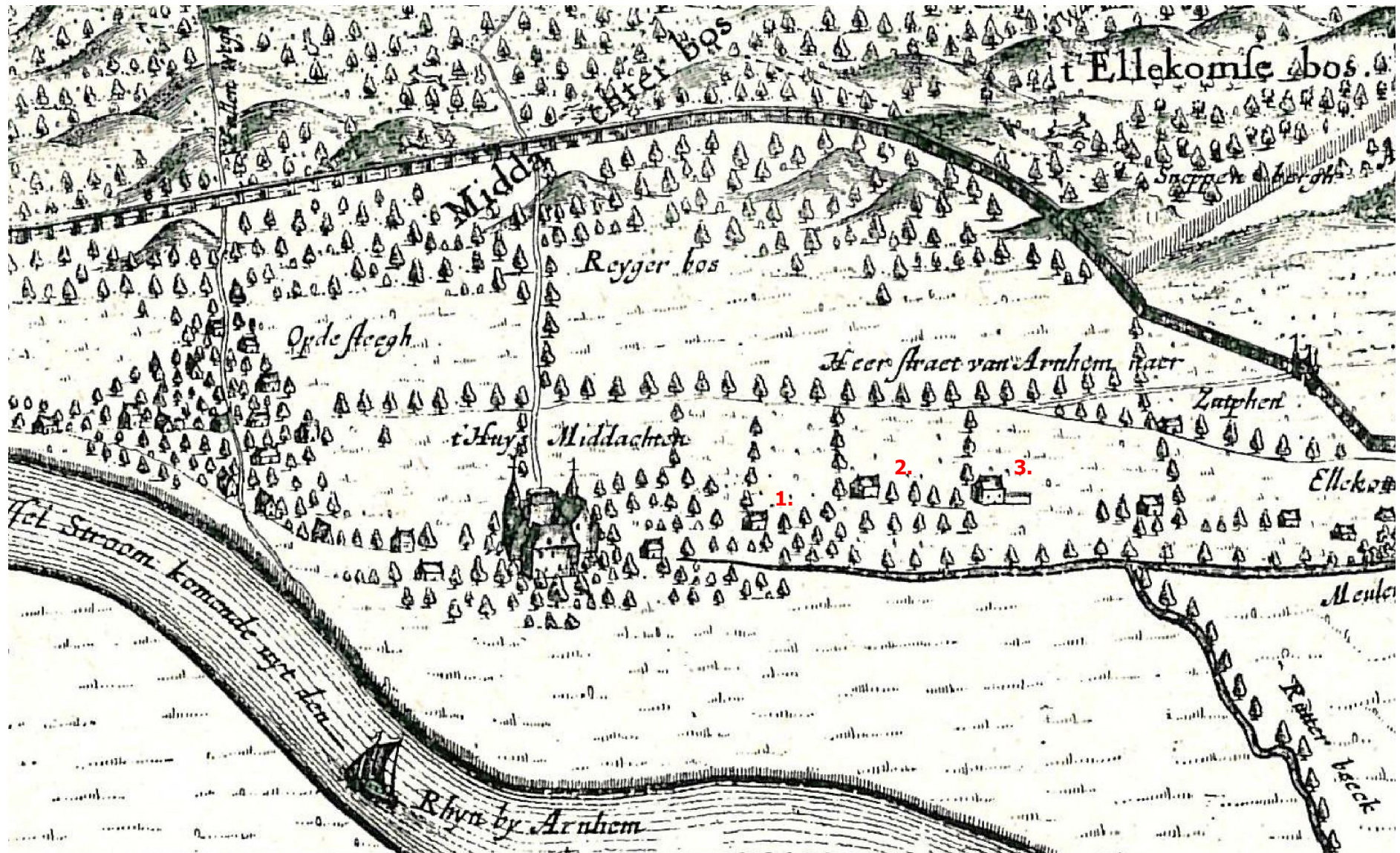
Circa 1700 worden de tuinen rondom het kasteel Middachten opnieuw aangelegd. In deze periode is de steilrand die langs Middachten loopt verlegd naar zijn huidige locatie. Op een kaart van B. Elshof uit 1729 is de nieuwe loop van de Boerenweg goed zichtbaar. Ook is hier het weiland duidelijk weergegeven. Aan drie zijden wordt het omzoomd door lanen, aan de zuidkant door de Boerenweg.

Op het Kadastraal Minuutplan uit ca. 1817 heeft de locatie de functie Tabaksland. In de jaren hierna wijzigt er weinig op de locatie. Op diverse topografische kaarten is te zien dat het gebruik van het perceel wisselt tussen bouwland en weiland.

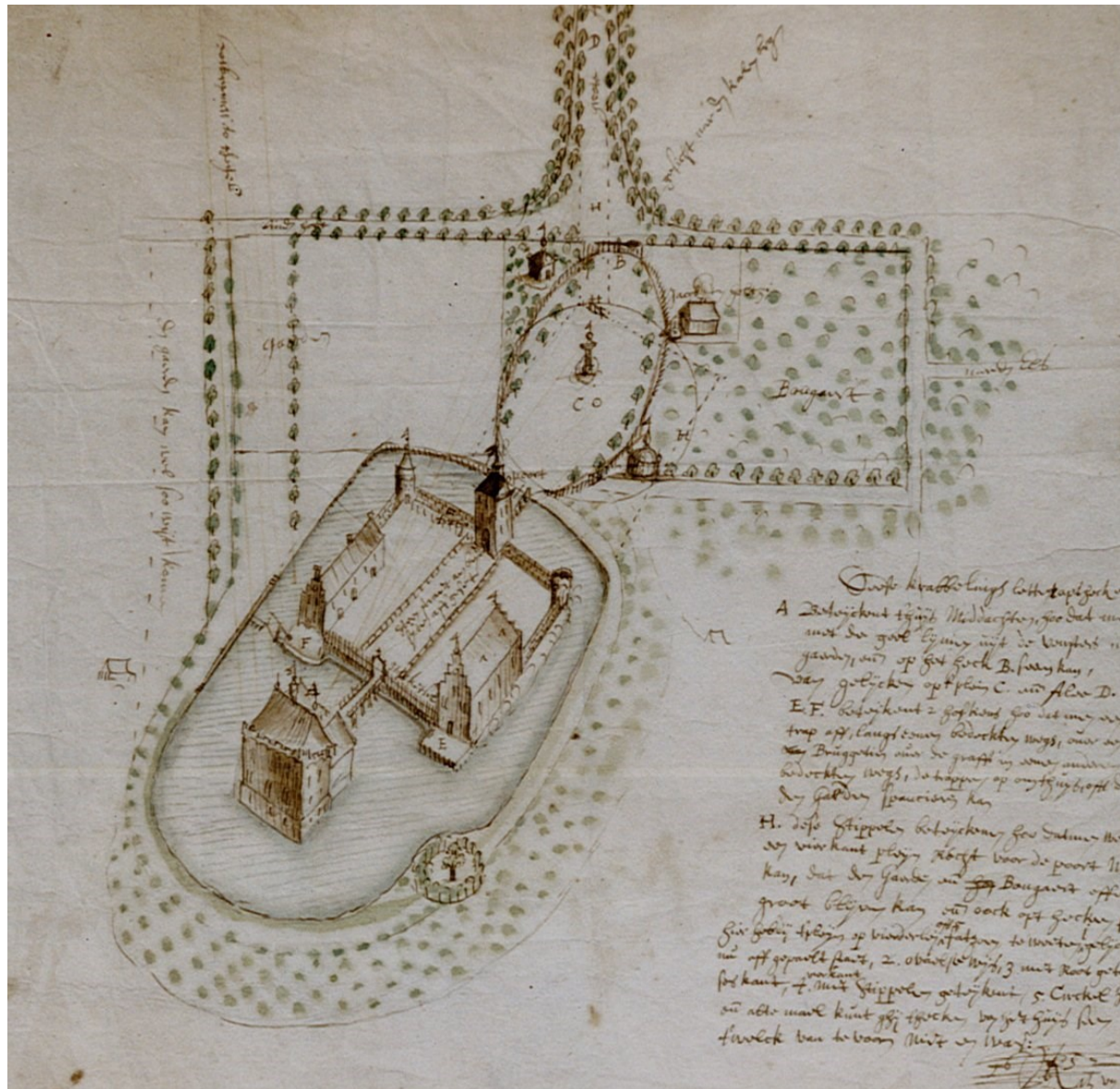
In het zuiden van het weiland ligt de Boerenweg, vlak voor de Smidsallee splitst de weg af waarbij deze aansluiting vindt bij de wegen Oversteeg en Godard van Reedelaan. Op de topografische kaart van 1966 zijn beide wegen niet meer zichtbaar. De Boerenweg is in deze periode verlegd, vanaf de Hut van Lou loopt deze over het erf van de rentmeesterij richting de Dwarslaan.

Op de topografische kaart van 1931 is er een klein terrein langs de oprijlaan ingericht als kwekerij. Op de topografische kaart van 1995 is deze kwekerij verdwenen.

Na de Tweede Wereldoorlog worden de laanbomen van de Middachterallee in twee fases omgehakt. De gehele laan wordt hierna herbepplant met beuken.

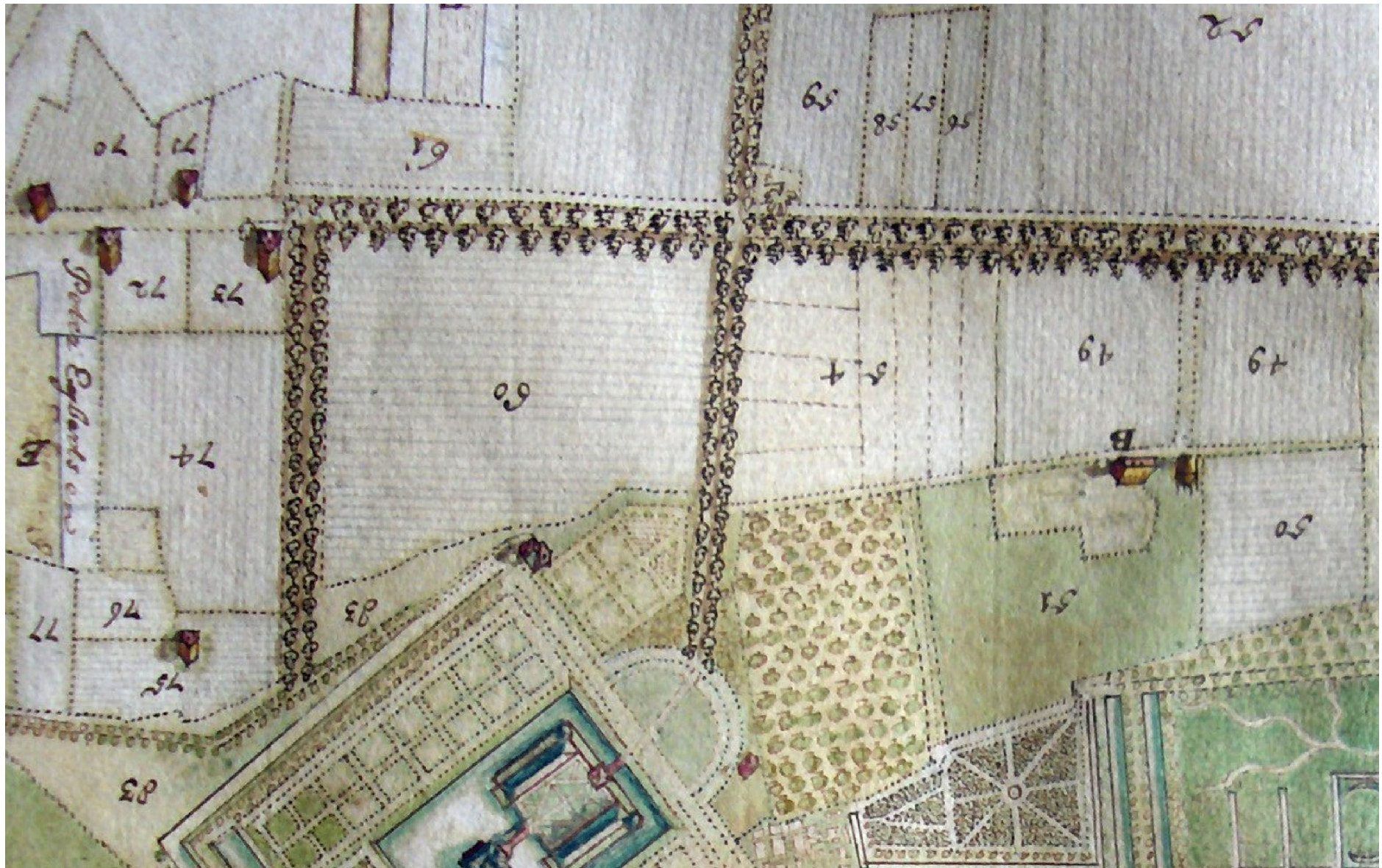
„Syn Hoocheyts Wiltbaen tot Dyren“, Nicolaes van Geelkercken 1648. Ten oosten van het kasteel is de loop van de Boerenweg ter herleiden aan de boerderijen Gotinksgoed (1), Wolfskuil (2) en Borg Keppel (3).

Vogelvluchttekening van huis en tuin door Nicolaes van Geelkercken, 1652. Boven het kasteel is de vorm van de moestuin zichtbaar.

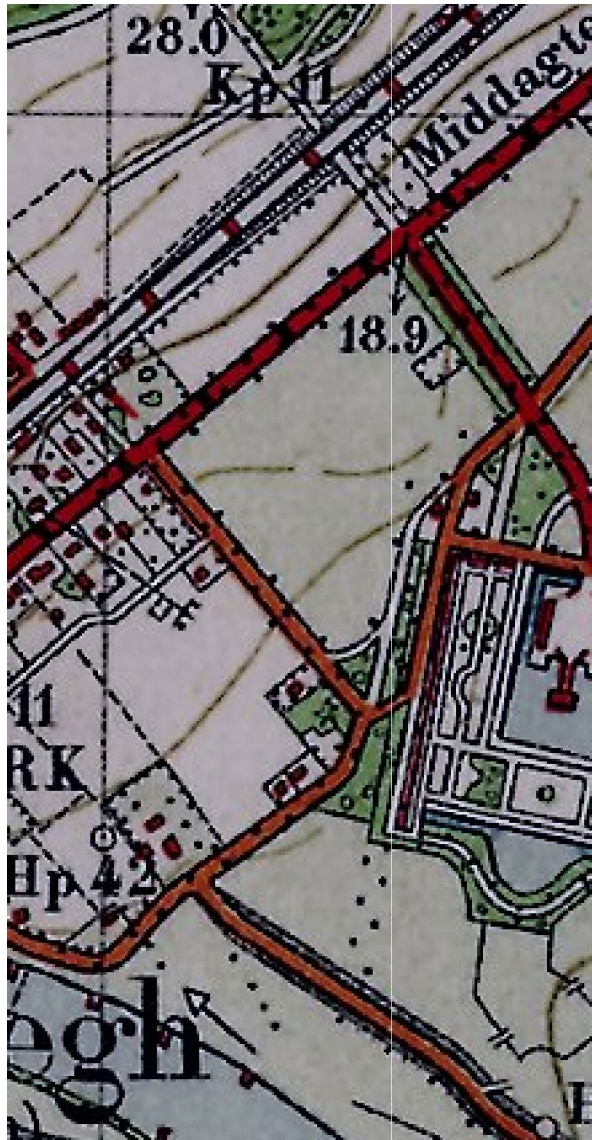
Detail van het schilderij van Van Bunninck uit 1686. Langs de *Heerstraet van Arnhem naer Zutphen* (Middachterallee) is jonge laanbeplanting zichtbaar.

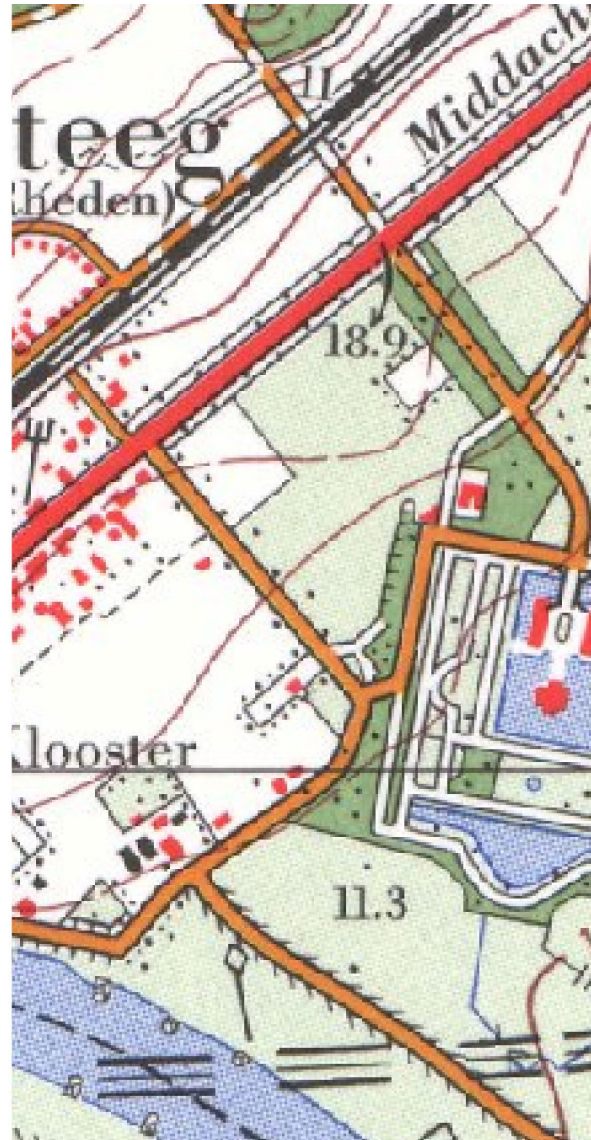
Opmeting van B. Elshof in 1729 . Het lanenkruis van de Middachterallee en de oprijlaan zijn op deze kaart zichtbaar. Ook wordt hier de Kruisboom aangegeven.

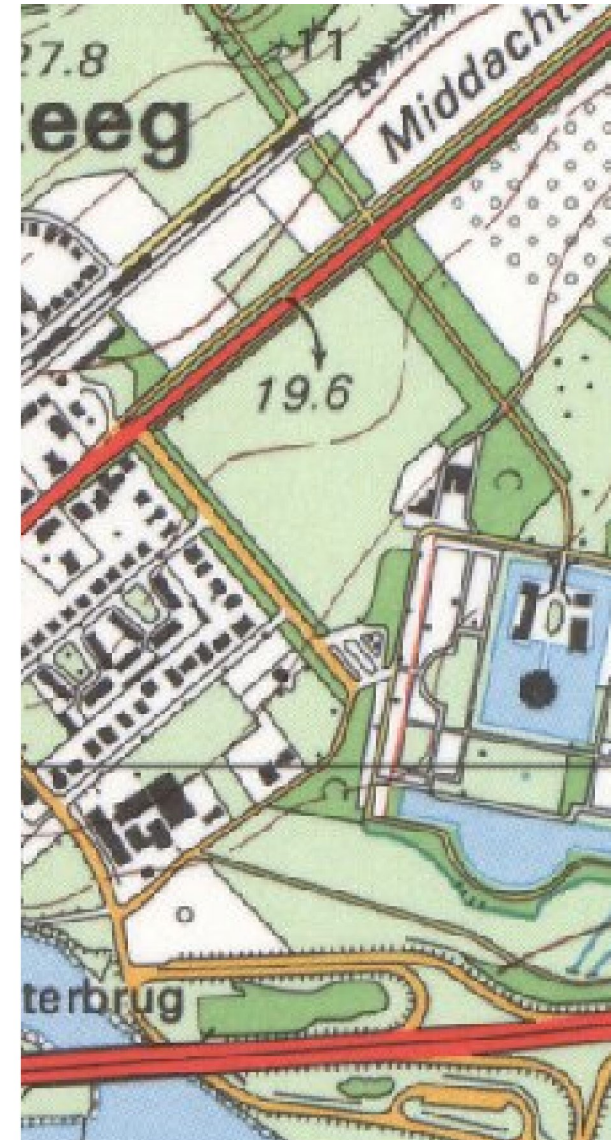
Kadastraal Minuutplan ca. 1817. Het plangebied is nr. 61: tabaksland, nr. 60: opgaande bomen, nr. 62: opgaande bomen, nr. 56: opgaand bos

Chromotopografische kaart, bonneblad nr 471 (Uitgave 1931).

Topografische kaart 40 E (Uitgave 1966).

Topografische kaart 40 E (Uitgave 1995).

Zicht op het weiland vanaf de Smidsallee.

Zicht op het weiland vanaf de Middachterallee.

Vanaf de oprijlaan wordt het zicht geblokkeerd door Rhododendrons.

Zicht op het weiland vanaf de Boerenweg.

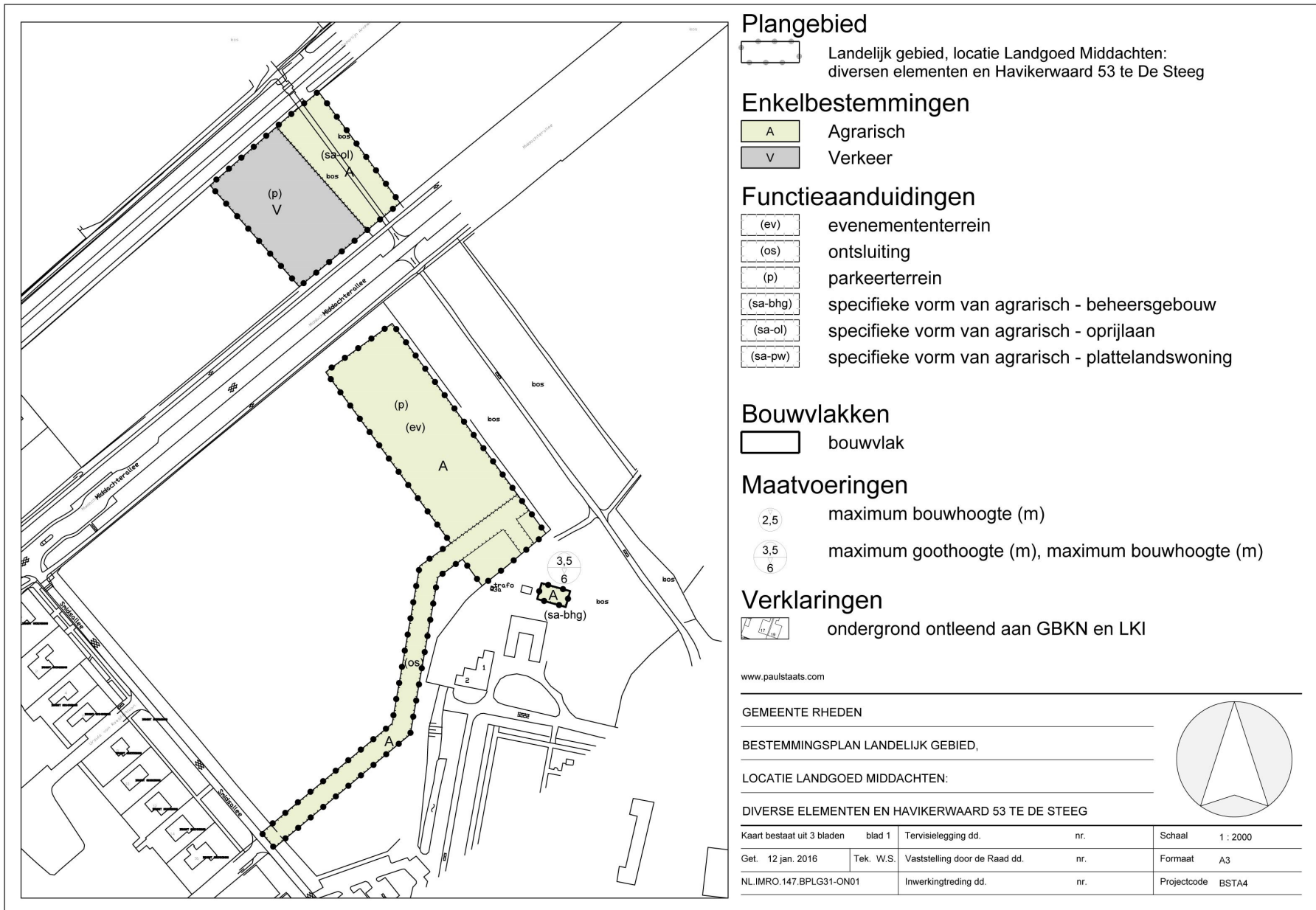
5.2 ACTUELE SITUATIE

Dit weiland is onderdeel van het complex Historische Buitenplaats Middachten objectnummer 515227.

Het weiland wordt begraasd door schapen en koeien. Om deze reden zijn er diverse tijdelijke hekwerken geplaatst in het weiland. Onder het gras is een aantal jaar geleden een versterkte ondergrond geplaatst in verband met diverse evenementen die hier plaats vinden. Jaarlijks vinden er een aantal evenementen plaats op het landgoed.

Twee zijden van het weiland grenzen aan een lanenkruis, het kruis van de oprijlaan en de Middachterallee. Deze lanen zijn beeldbepalend voor deze locatie. Ook de Smidsallee wordt begeleid door een laan met oude bomen.

Vanaf de Middachterallee en de Smidsallee lopen zichtlijnen over het weiland richting het kasteel en de rentmeesterij.

5.3 VOORGENOMEN ONTWIKKELING

Op dit weiland zal de functie komen van evenementen parkeervoorziening voor incidenteel gebruik tijdens evenementen om overlast voor de omgeving te voorkomen. Het weiland valt binnen het huidige bestemmingsplan onder 'Evenemententerrein'. Binnen deze bestemming is het niet mogelijk om een tijdelijke parkeerplaats te realiseren.

Op het weiland zal tijdens evenementen een mogelijkheid zijn tot parkeren aan de kant van de oprijlaan. De toegang tot deze tijdelijke parkeervoorziening ligt ter hoogte van de Godard van Reedelaan aan de Smidsallee. De parkeervoorziening zal plaats bieden aan circa 280 auto's.

5.4 EFFECTEN VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

De evenementen parkeervoorziening zal incidenteel gebruikt worden. Tijdens deze evenementen zullen tijdelijke ingrepen plaats vinden om de bezoekers te begeleiden naar de parkeerplaats. Door de verharde ondergrond die in het verleden is geplaatst zullen er geen ingrepen plaatsvinden. Hierdoor zijn er geen blijvende effecten op het agrarische karakter van het gebied.

6. NOTEN

1. Afbeelding na uitvoering van het ontwerp van Andre "gerestaureerd zoals het nooit geweest is". Voorts is hier diverse literatuur en documentatie te vinden:
 - 01.2125.01: Artikel K. Sluyterman in Nederlandse Lusthoven.
 - 01.2125.02a: foto huis – niet gefotografeerd.
 - 01.2125.02b: foto Middachterallee: De Prins, 1909. Zie foto's.
 - 01.2125.03a-f: twee artikelen in Buiten, 1912. Zie foto's (overnieuw genummerd).
 - 01.2125.04: krantenartikel over Middachterallee.
 - 01.2125.05: krantenartikel „Middachten wordt museum“ (1927).
2. Beheerplan voor Historische Buitenplaats Middachten [2010].
3. HGA, HA Middachten, nr. 598.
4. Bron archieven Middachten
5. In het onderzoeksrapport Tuin van Middachten uit 1994 gaat drs. L.H. Albers alleen in op het tweede ontwerp, ook zij stelt, dat dit het meest op de huidige situatie lijkt.
6. drs. L.H. Albers [1994].
7. Zie Koper-Mosterd/Tromp, p.86, in: Conijn 2002. Uit de correspondentie van Reinhart van Reede met De Leth blijkt dat de laatste in 1723 opdracht kreeg om „de schoone plaats van Middagten in kooper te laten snijden“.
8. drs L.H. Albers [1994].
9. M.J. de Man, Topografische kaart van de Veluwe en de Veluwezoom, 1802-1812, Uitg. Ca naletto, Alphen a.d. Rijn, 1984.
10. In de Speciale Collecties, UB van de W.U.R. worden in dossier 68: Middachten o.a. correspondentie tussen Springer en Poortman en Springer en de rentmeester bewaard:
 - 01.2125.06: brief van de rentmeester aan Hesselink; 11 januari 1929. Zie foto's. Gaat over vellen van bomen en ideeën daarover van Springer.
 - 01.2125.07: brief van de rentmeester aan Springer, antwoord op een schrijven van 15 januari. Zie foto's.
 - 01.2125.08a: brief van H.A.C. Poortman aan Springer (1933). Zie foto's
11. In het onderzoeksrapport Tuin van Middachten uit 1994 gaat drs L.H. Albers alleen in op het tweede ontwerp, ook zij stelt, dat dit het meest op de huidige situatie lijkt.
12. Bert Schut, *Invitatie op Middachten*, Heidemij 1968, p.219 .
13. Amsterdamse Courant d.d. 17 sept. 1767; geciteerd bij H. Rijnbende, Herinneringen aan de Middachter allee, Dieren [1993], p. 10.
14. Beheerplan voor Historische Buitenplaats Middachten [2010].